

Leerkrachthandleiding E4 Informatief

Les 1 - 10 : 'Rijden, vliegen en varen'

Inhoudsopgave

Overzicht 'Rijden, vliegen en varen'	5
OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 1-5.....	6
Les 1.....	8
Les 2.....	12
Les 3.....	16
Les 4.....	18
Les 5.....	20
OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 6-10.....	22
Les 6.....	24
Les 7.....	26
Les 8.....	30
Les 9.....	32
Les 10.....	34
Antwoorden bij de ideeënboom	37
Antwoorden werkschrift	39
Antwoorden kopieerbladen	43
Antwoorden toetsen	45
Kopieerbladen	49

Overzicht 'Rijden, vliegen en varen'

Les	1-5	6-10
Bladzijde	blz. 9 t/m 43	blz. 44 t/m 77
Woorden van de week	de pedalen gelede (geleed) de etage de halte in een wip (uitdr.) aangedreven (aandrijven) optrekken de limousine onbegaanbaar het circuit de coureur de cabine	het gebulder een monster nemen gemotoriseerd kaarsrecht de cockpit ontwijken in formatie vliegen de peddel gestuwd (stuwen) koers zetten verkennen spectaculair
Begrijpend lezen	- Bepalen van een thema van een tekst en eigen kennis hierover activeren (voorspellen). - Een stuk tekst samenvatten door de belangrijkste sleutelwoorden te benoemen. - Details bij sleutelwoorden vinden en plaatsen in een ideeënboom.	- Een stuk tekst samenvatten door de belangrijkste sleutelwoorden te benoemen. - Details bij sleutelwoorden vinden en plaatsen in een ideeënboom.
Facultatief: Technisch lezen op woordniveau	Woordcategorie: Drielettergrepige woorden met open lettergreep. Vloeiend lezen: Lezen zonder fouten en haperingen, met expressie en gebruikmakend van leestekens.	Woordcategorie: Eenvoudige meerlettergrepige samenstellingen. Vloeiend lezen: Lezen zonder fouten en haperingen, met expressie en gebruikmakend van leestekens.
Toetsopdrachten*	Begrijpend lezen: 3 meerkeuzevragen, 1 open vraag Woordenschat: 4 meerkeuzevragen, 1 open vraag	Begrijpend lezen: 3 meerkeuzevragen, 1 open vraag Woordenschat: 4 meerkeuzevragen, 1 open vraag
Schrijfoopdrachten**	Een verhaal schrijven over een reis met de zeppelin.	Een bijzonder vervoermiddel verzinnen en beschrijven.

***Toets:** Op de vierde dag wordt de toets afgenomen. De toets kent twee onderdelen: begrijpend lezen en woordenschat. De leerlingen maken de toets individueel en de toets wordt daarna gelijk nabesproken. Als meerdere leerlingen het verkeerde antwoord gekozen hebben, is het van belang om de denkstappen nog eens hardop voor te doen en in de week erna extra aandacht aan te besteden via modeling.

****Schrijfoopdrachten:** Er kan voor gekozen worden om een schrijfoopdracht uit te spreiden over twee weken. Maak in dat geval een keuze uit de bovenstaande opdrachten.

OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 1-5

'Rijden, vliegen en varen' - Mack van Gageldonk

Er rijden, vliegen en varen elke dag heel wat voertuigen heen en weer. Naar school met de fiets, op vakantie met de auto, de slaaptrein of het vliegtuig ... Maar hoe ga je naar de maan? Wat doe je als er geen brug is over een rivier? En hoe snel kan de snelste sneltrein ter wereld rijden? In dit grote boek over voertuigen kom je meer te weten over alledaagse en minder alledaagse vervoermiddelen die kunnen rijden, vliegen of varen!

De lesdoelen van les 1-5:

'Rijden, vliegen en varen' - Mack bladzijde 9 t/m 43	
Technisch en vloeiend lezen:	- De leerlingen hebben plezier tijdens het lezen. - De leerlingen kunnen de bijzonderheden, verschillen en overeenkomsten van vervoermiddelen op hoofdlijnen weergeven. - De leerlingen lezen zonder fouten en haperingen, met expressie en gebruikmakend van leestekens.
Opdrachten	
Woordenschat:	- De leerlingen verbreden en verdiepen hun woordkennis. - De leerlingen hanteren strategieën voor het afleiden van woordbetekenissen en het onthouden van woorden. - De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week en kunnen deze woorden verduidelijken a.d.h.v. betekenisvolle zinnen.
Begrijpend lezen:	- De leerlingen kunnen op basis van de titel en afbeeldingen voorspellen waar het boek over zal gaan. - De leerlingen kunnen een stuk tekst samenvatten door de belangrijkste sleutelwoorden uit het verhaal benoemen. - De leerlingen kunnen belangrijke details van de sleutelwoorden terugvinden in de tekst en deze benoemen. - De leerlingen kunnen informatie uit de tekst in eigen woorden weergeven.
Woordcategorie: (facultatief)	- De leerlingen kunnen drielettergrepige woorden met open lettergreep correct en vloeiend lezen.
Schrijven:	- De leerlingen kunnen een verhaal schrijven over een reis met de zeppelin.

Vorbereiding (voorafgaand aan les 1 - 5):

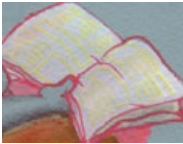
- Leg de teambakken klaar met boeken, werkschriften, spiekbrieven, ABCD blad met wasknijper per leerling, voldoende kopieën van de woordbonnen en een kopie van de teamlijst.*
- Zet het digibordschema 'Rijden, vliegen en varen'* klaar (les 1-5).
- Hang de woordmuur op.
- Leg het kopieerblad woordenschat 'betekenisvolle zinnen'* klaar (les 3).
- Leg de toetsboekjes klaar (les 4)
- Leg het kopieerblad schrijfofdracht netversie* klaar (les 5).

Facultatief:

- Leg voldoende Tips & Tops* klaar (les 4).
- Print het kopieerblad 'Vloeiend lezen'* (les 4).

* Zie site: <http://successforall-nederland.nl>

Les	Woorden van de week	Blz.	Betekenis
1.	de pedalen	10	<i>De trappers van een fiets.</i>
1.	gelede (geleed)	12	<i>Als iets uit verschillende, aan elkaar vastzittende onderdelen bestaat.</i>
1.	de etage	12	<i>Een verdieping van een gebouw of vervoermiddel.</i>
1.	de halte	14	<i>Plaats waar een bus, tram, trein of metro stopt.</i>
2.	in een wip (uitdr.)	16	<i>In een heel korte tijd.</i>
2.	aangedreven (aandrijven)	18	<i>Iets in beweging brengen.</i>
2.	optrekken	18	<i>Beginnen met rijden of harder gaan rijden.</i>
2.	de limousine	22	<i>Een lange, luxe auto met een afscheiding tussen de bestuurder en de achterbank.</i>
3.	onbegaanbaar	24	<i>Een weg of pad dat in zo'n slechte staat is dat je er niet over kunt rijden of lopen.</i>
3.	het circuit	28	<i>Een baan waarop racewedstrijden gehouden worden.</i>
3.	de coureur	28	<i>Iemand die wedstrijden rijdt met een fiets, motor of auto.</i>
3.	de cabine	30	<i>Een afgesloten ruimte waar de bestuurder van een vrachtauto zit.</i>

Les 1

- Samenwerk vaardigheid:** - Door de teams te bepalen.
- Lesdoel:** - De leerlingen kunnen op basis van de titel en afbeeldingen een voorspelling doen over het thema van het boek en wat het schrijfdoel van de auteur is.
- Materialen:**
- 'Rijden, vliegen en varen', blz. 9 t/m 15
 - werkschrift, woorden van de week, klaaropdracht les 1
 - woordmuur
 - Brain Game naar keuze
 - spiekbrieven 'verhelderen'
 - studiewijzer cirkels van verschil en overeenkomst (website Success for All/algemene materialen)

TERUGBLIK/VOORUITBLIK/SAMENWERKVAARDIGHEID

- DDU** **1. Terugblik.** "In de vorige les hebben we het boek ... uitgelezen. Dit was een ... boek. Wie kan in het kort vertellen waar dit boek over ging?" **DDU.**
- 2. Vooruitblik.** "Vandaag beginnen we met lezen in het boek 'Rijden, vliegen en varen'. Net als altijd gaan we lezen en memo's plakken. We gaan samen de betekenis van woorden vinden en antwoorden geven met mooie, complete zinnen. Maar eerst bepalen we aan welke vaardigheid we deze week gaan werken. We hebben de afgelopen weken veel geoefend met alle samenwerkvaardigheden. Misschien is er nog een vaardigheid waarvan we vinden dat we daar nog wat meer mee moeten oefenen. Kijk maar eens op de poster 'Hoe werken we samen?'. Bespreek in je team welke vaardigheid dat kan zijn."
- tip** *Lees eventueel de vaardigheden en het bijbehorende gedrag voor.*
- tip** **Geef tijd voor overleg en laat elk team zijn keuze vertellen. Kies voor de vaardigheid die het vaakst genoemd wordt en zeg dat de andere samenwerkvaardigheden zeker nog een keer aan bod komen. Kies een Brain Game die van toepassing is.**
- tijd** 10 minuten
- ///** **Waardeer de inspanning van elk team dat tijdens het spel zijn best doet om de samenwerkvaardigheid te oefenen. Vier het goede resultaat eventueel ook met een yell.**
- tip**

VOORSPELLEN: NIEUW BOEK

Doel: De leerlingen kunnen op basis van de titel en afbeeldingen een voorspelling doen over het thema van het boek.

- DDU** **1. Uitleg.** "Dit nieuwe boek heet 'Rijden, vliegen en varen', geschreven door Mack van Gageldonk. Bekijk de voor- en achterkant van het boek eens. Lees ook het stuk tekst op de achterkant. Je mag ook even door het boek bladeren. Wat voor soort boek denken jullie dat dit is, een informatief boek of een boek met een verhaal?" **DDU. Geef de leerlingen de tijd om na te denken en te overleggen met hun maatje. Geef een paar leerlingen de beurt.** "Als je goed hebt gelezen, heb je op de achterkant het antwoord kunnen vinden. Daar staat dat dit een informatief boek is boordevol leuke weetjes en bijzondere verhalen over vervoermiddelen met prachtige foto's en grappige tekeningen. Door het lezen van dit boek leren we van alles over verschillende vervoermiddelen. Als je goed door het boek hebt gebladerd, heb je gezien dat voorin het boek bij de inhoud drie hoofdstukken staan. De schrijver Mack heeft de vervoermiddelen onderverdeeld in rijden, vliegen en varen. Waarom heeft hij dat gedaan denken jullie?"
- 2. Opdracht.** Laat de leerlingen met elkaar overleggen en komen tot een teamantwoord.
- tijd** 5 minuten
- GH** **3. Uitwisselen met de groep.** Kies een nummer voor de beurt. Laat degene kort het teamantwoord weergeven. Stimuleer het geven van een compleet antwoord.

4. Schrijversdoel. “De schrijver heeft de vervoermiddelen onderverdeeld in rijden, vliegen en varen omdat ze op verschillende plaatsen en op verschillende manieren voortbewegen. De vervoermiddelen die rijden doen dat op het land, die vliegen doen dat in de lucht en die varen doen dat op of in het water. Eigenlijk heeft de schrijver de vervoermiddelen gesorteerd. Een auto ziet er heel anders uit dan een boot en ze bewegen allebei ook op een andere manier en op een andere plaats. Door de vervoermiddelen per soort te bekijken leren we welke verschillen er zijn maar ook welke overeenkomsten vervoermiddelen hebben. Straks gaan we lezen over de fiets, de bus en de tram. Ik ben benieuwd of we aan het eind van de les overeenkomsten en verschillen tussen deze vervoermiddelen kunnen opnoemen.”

///

Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de eerste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

- 1. Lees alle woorden van de week voor en lees daarna de woorden hardop met de groep.**
- 2. De leerlingen schrijven de woorden van de week in het werkschrift op.**
- tijd** 15 minuten
- klaar** werkschrift, klaaropdracht les 1/woordbon (facultatief)
- 3. Woordmuur.** “Vandaag gaan we kijken wat we van de eerste vier woorden weten. Het eerste woord is ‘de pedalen’. Als ik naar het woord kijk dan weet ik niet wat het precies betekent. Maar vorige week hoorde ik mijn moeder zeggen dat een pedaal van haar fiets stuk is. Ik weet dus dat de ‘pedalen’ een onderdeel van een fiets zijn, maar wat is een pedaal dan precies? Denk zelf even na en overleg daarna met je maatje wat met ‘de pedalen’ bedoeld wordt.”
- DDU** **DDU. Geef de leerlingen de mogelijkheid om eerst zelf na te denken en daarna uit te wisselen met het maatje. Geef via het trekken van een lollystokje een beurt. Waardeer actief luistergedrag met 10 punten voor het team.** “De pedalen zijn de trappers van je fiets. Ik schrijf dit achter het woord op de woordmuur. Nu de andere woorden: ‘gelede’, ‘de etage’ en ‘de halte’. Bespreek met je maatje/team wat je weet van deze woorden. Luister actief naar de ander zodat je goed hoort wat je maatje/teamlid zegt, want straks geef ik een beurt en dan moet jij misschien vertellen wat jullie besproken hebben.”
- ///
- DDU** **Geef tijd voor overleg over (één van) de woorden en bepaal via het trekken van een lollystokje wie een beurt krijgt. Waardeer (ook bij een fout antwoord) als de leerling goed weergeeft wat besproken is en leg uit dat de punten verdiend zijn omdat ze elkaar goed hebben geholpen. Noteer de suggesties op de woordmuur.**
- ///
- **4. Modeling.** Als meerdere leerlingen deze vraag niet kunnen beantwoorden, doe het dan nog even kort voor.

LEZEN EN VERHELDEREN

Doel: De leerlingen kunnen bij een moeilijk woord gebruik maken van hun voorkennis of de betekenis afleiden uit de context.

- 1. Uitleg.** “Vandaag gaan we bladzijde 10 t/m 15 lezen. Deze keer lezen we de hoofdstukken ‘de fiets’, ‘de bus’ en ‘de tram’. We gaan in komende lessen vooral letten op woorden waar we de betekenis niet van kennen.”
- 2. Modeling.** “Ik doe het even hardop voor.” **Lees bladzijde 10 (De fiets) tot ‘e-bike’.** “Dit woord kan ik wel lezen, maar ik ken de betekenis niet. Ik plak een memo bij het woord ‘e-bike’ en ik pak mijn spiekbrieven om te zien wat ik kan doen om het woord te verhelderen. Ik lees de spiekbrieven om een strategie te kiezen.” **Lees alle stappen onder ‘Kies een strategie’ hardop voor.** “De strategie ‘lees een stukje verder’ ga ik gebruiken, want in het stukje ervoor heb ik niets gelezen over een e-bike.” **Lees de zinnen nog eens voor en lees door tot het einde van de bladzijde.** “De uitleg komt nadat ik het woord ‘e-bike’ heb gelezen. Ik denk nu dat ik het weet. Een e-bike is een fiets met een ingebouwd elektrisch motortje. Het motortje zorgt ervoor dat je niet altijd hoeft te trappen en toch vooruit gaat. Een ander woord voor e-bike is dus elektrische fiets.”

3. Zelfstandig lezen: bladzijde 10 t/m 15. “Lees deze bladzijden en elke keer als je een woord niet kan lezen dan stop je, plak je een memo bij het woord en kijk je op de spiekbrieven hoe je het woord kunt verhelderen.”

10 minuten

tijd werkschrift, klaaropdracht les 1/woordbon

klaar **3. Maatjeswerk. Memo's bespreken en antwoorden vergelijken.** “Als je klaar bent met het bespreken van de memo's vraag je aan je maatje waar de bladzijde over ging en naar de betekenis van de moeilijke woorden uit de tekst. Als het antwoord klopt dan wissel je van rol en mag je maatje jou overhoren. Daarna ga je de antwoorden van je werkschrift vergelijken.”

10 minuten

tijd **4. Duolezen: bladzijde 12 t/m 15 om en om lezen (de bus en de tram).**

5 minuten

tijd **5. Verhelderen team/groep: bladzijde 10 t/m 15.**

5 minuten

tijd **Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: geef punten.**

/// *Op Schooltv.nl staan leuke informatieve video's over vervoermiddelen. Bijvoorbeeld over de fiets: <https://schooltv.nl/video/de-geschiedenis-van-de-fiets-van-loopfiets-tot-moderne-fiets/#q=fiets>*

AFRONDING

Doel: De leerlingen kunnen de woorden op verschillende manieren uitleggen zodat ze de woorden en hun betekenissen kunnen onthouden.

DDU

→

1. Voorspelling. “Aan het begin van de les heb je een voorspelling gedaan over de soort tekst en over het thema. Vandaag hebben we gelezen over de fiets, de bus en de tram. Welke verschillen en overeenkomsten zijn we te weten gekomen over de bus en de tram?” **DDU. Geef leerlingen tijd om na te denken en geef een aantal leerlingen de beurt. Schrijf de overeenkomsten en verschillen tussen de bus en de tram op in de studiewijzer ‘cirkels van verschil en overeenkomst’ op het digibord. De studiewijzer is te vinden op: website Success for All/algemene materialen Reading Wings/Studiewijzers.**

2. Woorden van de week. “We hebben op de woordmuur geschreven wat we van de eerste vier woorden weten. Als het goed is weten we nu na het lezen en verhelderen wat de woorden betekenen. Elk team krijgt zo van mij één woord van de week. Dat woord gaan jullie uitleggen aan de groep. Terwijl jullie dat doen gaat de groep raden om welk woord het gaat. Het uitleggen mag op vier verschillende manieren: 1. tekenen van het woord, 2. uitbeelden van het woord, 3. woordweb, 4. laten raden door het geven van tips (heeft te maken met, het tegenovergestelde is, je hebt het nodig bij, enz..).”

GH

Geef elk team een woord van de week (of laat elk team een woord kiezen), geef tijd voor overleg en laat elk team een woord presenteren, de andere teams schrijven het antwoord op een kladblaadje. Nadat alle teams hun woord gepresenteerd hebben, worden de antwoorden besproken.

///

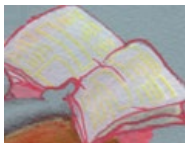
Waardeer een goed teamantwoord en een goede presentatie van het woord met punten.

terugblik

- samenwerkingvaardigheid
- voorspellen
- woorden van de week
- lezen en verhelderen
- punten en feedback (vier goede resultaten met een yell)

vooruitblik

- woorden van de week
- samenvatten
- lezen en verhelderen

Les 2

Lesdoel: - De leerlingen kunnen een stuk tekst samenvatten door de belangrijkste sleutelwoorden uit het verhaal benoemen.

Materialen: - 'Rijden, vliegen en varen', blz. 16 t/m 23
- werkschrift, klaaropdracht les 2
- ideeënboom (website Success for All/algemene materialen)
- spiekbrieven 'verhelderen'

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - samenwerkvaardigheid
- woorden van de week
- voorspellen: nieuw boek
- lezen en verhelderen

vooruitblik - woorden van de week
- samenvatten
- lezen en verhelderen

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de middelste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

DDU 1. Lees de woorden voor en lees daarna de woorden hardop met de groep.
2. **Woordmuur.** "Vandaag gaan we kijken wat we van de middelste vier woorden weten. Bespreek met je maatje wat je weet van deze vier woorden. Luister actief naar de ander zodat je goed hoort wat je maatje zegt, want straks geef ik een beurt en dan moet jij misschien vertellen wat jullie besproken hebben." **Geef tijd voor overleg over (één van) de woorden en bepaal via het trekken van een lollystokje wie een beurt krijgt. Waardeer (ook bij een fout antwoord) als de leerling goed weergeeft wat besproken is en leg uit dat de punten verdiend zijn omdat ze elkaar goed hebben geholpen. Noteer de suggesties op de woordmuur.**
3. **Modeling.** Als meerdere leerlingen deze vraag niet kunnen beantwoorden, doe het dan nog even kort voor.

///
→

SAMENVATTEN: IDEEËNBOOM

Doel: De leerlingen kunnen een stuk tekst samenvatten door de belangrijkste sleutelwoorden uit het verhaal benoemen.

DDU 1. **Uitleg.** "Een stuk tekst samenvatten is best lastig. Daarom gebruiken we een hulpmiddel. Weten jullie nog welk hulpmiddel je kunt gebruiken bij het samenvatten van een verhaal?"

DDU. Geef de leerlingen de tijd om na te denken en te overleggen met hun maatje. Geef een leerling de beurt. "Om een verhaal goed te kunnen samenvatten gebruiken we de verhaalkaart. Maar zoals jullie in de vorige les geleerd hebben is dit een informatief boek. Wat is een informatief boek ook alweer?"

DDU. "Een informatief boek is een boek dat bestaat uit één bepaald onderwerp/thema met als doel er iets over te leren. Bijvoorbeeld dieren, beroepen, sport, kunst, aardrijkskunde en geschiedenis. Bij een informatief boek gebruiken we voor het samenvatten een ideeënboom. Kijk maar eens naar het bord." **Laat de ideeënboom zien op het digibord (website Success for All/algemene materialen-Reading Wings/Ideeënboom M4-M5).** "In de vorige les hebben jullie de hoofdstukken gelezen over de fiets, de bus en de tram. Om een echte vervoermiddelenexpert te kunnen worden moeten we alle stukjes tekst goed lezen en bedenken wat belangrijk is in de tekst. Pak je boek en kijk eens goed naar het hoofdstuk 'de tram' op bladzijde 14. Als ik wil weten wat er zo bijzonder en belangrijk aan een tram is, zoek ik woorden in de tekst die hier iets over vertellen. Dit belangrijke woord noemen we een sleutelwoord. Wie weet waarom we belangrijke woorden 'sleutelwoorden' noemen?"

DDU.

“Belangrijke dingen zitten vaak verstopt in een kistje of een kamer die op slot kan. Je hebt dan een sleutel nodig om die belangrijke dingen te zien. In een tekst zit ook vaak belangrijke informatie verstopt en dan helpen ‘sleutelwoorden’ je om die belangrijke informatie te zien.”

2. Opdracht. “Vandaag gaan we deze sleutelwoorden in een ideeënboom zetten. We beginnen bij het onderwerp. Het onderwerp schrijven we in de stam van de boom (daar waar het om gaat). Dit is ‘de tram’. Om te bepalen welke sleutelwoorden ik bij de takken kan schrijven ga je de tekst lezen en de plaatjes bekijken op bladzijde 14 en 15.” **Lees de tekst en bekijk de foto’s en illustraties van ‘de tram’.** “Wat zouden de sleutelwoorden kunnen zijn? Plak hier een memo op.”

tijd
DDU

10 minuten

DDU. Geef de leerlingen de tijd om na te denken en te overleggen met hun maatje. Geef een paar leerlingen de beurt. Schrijf de antwoorden mee op het digibord. “Een belangrijk sleutelwoord die past bij ‘de tram’ is ‘de rails’. Dit woord zegt iets over hoe de tram zich voortbeweegt. Dit woord zetten we in de tak van de boom. Hier zetten we ook de andere sleutelwoorden neer: ‘de bestuurder’, ‘de stroom’ en ‘de haltes’. Als ik de tekst verder niet heb gelezen en ik zie het woord ‘de stroom’ staan, dan weet ik nog niet wat hier precies mee bedoeld wordt. Ik mis de details. Details geven je belangrijke informatie, bijvoorbeeld over hoe iets eruitziet of wat belangrijke kenmerken van iets zijn.”

→

3. Modeling. Lees de tekst op bladzijde 14 en 15 voor. “Ik plak een memo op ‘bovenleiding’ en ‘rails’. Deze woorden vertellen iets over hoe de tram de stroom om te kunnen rijden krijgt. Deze details schrijf ik in de ideeënboom onder het woord ‘de stroom’. Zoek nu zelf details bij de sleutelwoorden ‘de bestuurder’ en ‘de haltes’ plak hier memo’s op. De details moeten belangrijke informatie geven over het sleutelwoord.”

→

tijd

10 minuten.

4. Maatjeswerk. “Vergelijk de memo’s/details passend bij de sleutelwoorden met je maatje.”

tijd

5 minuten

GH

///

5. Groep. Bespreek de ideeënboom met de groep. Geef via de lollystokjes beurten en waardeer de inspanning van de leerlingen met punten. Als de leerlingen nog veel moeite hebben met het vinden van de juiste details, model het dan nogmaals.

tip

Zie handleiding: ‘Antwoorden bij de ideeënboom’.

LEZEN EN VERHELDEREN

Doel: De leerlingen kunnen woorden verhelderen en helpen hun maatje/team door het geven van tips.

1. Uitleg. “Vandaag gaan we bladzijde 16 t/m 23 lezen. Deze keer lezen we de hoofdstukken ‘de trein’, ‘de quad’, ‘de metro’ en ‘de auto’.” **Bekijk samen de afbeeldingen op blz. 16 t/m 23 en vraag de leerlingen wat ze al weten of wat ze denken te gaan leren.** “Voordat jullie gaan lezen lees ik bladzijde 16 en 17 aan jullie voor. Hierna lezen jullie zelf bladzijde 18 tot en met 23.” **Lees de bladzijdes tot een woord waarmee de leerlingen moeite kunnen hebben.** “Ik moet stoppen en op mijn spiekbrieven kijken wat ik kan doen om het woord te verhelderen. Welke tip kan mij nu het beste helpen?” **DDU en geef willekeurig een beurt. Pas de suggestie toe en kijk samen met de leerlingen of dit een goede tip is. Waardeer het met punten. Lees de bladzijdes verder en model eventueel ook nog andere woorden.**

DDU
///

2. Zelfstandig lezen: bladzijde 18 t/m 23. “Lees deze bladzijden en elke keer als je een woord niet kan lezen dan stop je, kijk je op de spiekbrieven hoe je het woord kunt verhelderen.”

tijd
klaar

10 minuten

werkschrift, klaaropdracht les 2/woordbon

3. Maatjeswerk. Memo’s bespreken en antwoorden vergelijken. “Als je klaar bent met het bespreken van de memo’s vraag je aan je maatje waar de bladzijde over ging en naar de betekenis van de moeilijke woorden uit de tekst. Als het antwoord klopt dan wissel je van rol en mag je maatje jou overhoren. Daarna ga je de antwoorden van je werkschrift vergelijken.”

tijd

10 minuten

4. Duolezen: bladzijde 20 t/m 23 om en om lezen (de metro en de auto).

tijd	<u>5 minuten</u>
	5. Verhelderen team/groep: bladzijde 18 t/m 23.
tijd	<u>5 minuten</u>
///	Team samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

AFRONDING

Doel: De leerlingen kunnen de woorden op verschillende manieren uitleggen zodat ze de woorden en hun betekenissen kunnen onthouden.

1. Woorden van de week. “We hebben op de woordmuur geschreven wat we van de middelste vier woorden weten. Als het goed is weten we nu na het lezen en verhelderen wat de woorden betekenen. Elk team krijgt zo van mij één woord van de week. Dat woord gaan jullie uitleggen aan de groep. Terwijl jullie dat doen gaat de groep raden om welk woord het gaat. Het uitleggen mag op vier verschillende manieren:

1. tekenen van het woord
2. uitbeelden van het woord
3. woordweb
4. laten raden door het geven van tips (heeft te maken met, het tegenovergestelde is, je hebt het nodig bij, enz..).”

GH **Geef elk team een woord van de week (of laat elk team een woord kiezen), geef tijd voor overleg en laat elk team een woord presenteren, de andere teams schrijven het antwoord op een kladblaadje. Nadat alle teams hun woord gepresenteerd hebben, worden de antwoorden besproken. Waardeer een goed teamantwoord en een goede presentatie van het woord met punten.**

///

terugblik

- woorden van de week
- samenvatten
- lezen en verhelderen
- punten en feedback (vier goede resultaten met een yell)

voorblik

- woorden van de week (kopieerblad ‘betekenisvolle zinnen’)
- lezen en verhelderen

Les 3

Lesdoel: - De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week.

Materialen: - 'Rijden, vliegen en varen', blz. 24 t/m 31
 - werkschrift, klaaropdracht les 3
 - spiekbrieven 'verhelderen'
 - kopieerblad 'betekenisvolle zinnen'

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - woorden van de week
 - samenvatten
 - lezen en verhelderen
vooruitblik - woorden van de week
 - lezen en verhelderen

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de laatste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

DDU
 ///
 →

1. Lees de woorden voor en lees daarna de woorden hardop met de groep.
2. **Woordmuur.** "Vandaag gaan we kijken wat we van de laatste vier woorden weten. Bespreek met je maatje wat je weet van deze vier woorden. Luister actief naar de ander zodat je goed hoort wat je maatje zegt, want straks geef ik een beurt en dan moet jij misschien vertellen wat jullie besproken hebben." **Geef tijd voor overleg over (één van) de woorden en bepaal via het trekken van een lollystokje wie een beurt krijgt. Waardeer (ook bij een fout antwoord) als de leerling goed weergeeft wat besproken is en leg uit dat de punten verdiend zijn omdat ze elkaar goed hebben geholpen. Noteer de suggesties op de woordmuur.**
3. **Modeling.** Als meerdere leerlingen deze vraag niet kunnen beantwoorden, doe het dan nog even kort voor.

LEZEN EN VERHELDEREN

Doel: De leerlingen kunnen woorden verhelderen en helpen hun maatje/team door het geven van tips.

tijd klaar

1. **Uitleg.** "Vandaag gaan we bladzijde 24 t/m 31 lezen. Deze keer lezen we de hoofdstukken 'de jeep', 'de sportauto', 'de raceauto' en 'de vrachtwagen'. **Bekijk samen de afbeeldingen op blz. 24 t/m 31 en vraag de leerlingen wat ze al weten of wat ze denken te gaan leren.** "Voordat jullie gaan lezen lees ik bladzijde 24 en 25 aan jullie voor. Hierna lezen jullie zelf bladzijde 26 tot en met 31. Lees deze bladzijden en elke keer als je een woord niet kan lezen, stop je en kijk je op de spiekbrieven hoe je het woord kunt verhelderen."
2. **Zelfstandig lezen: bladzijde 26 t/m 31.**
10 minuten
 werkschrift, klaaropdracht les 3/woordbon
3. **Maatjeswerk. Memo's bespreken en antwoorden vergelijken.** "Als je klaar bent met het bespreken van de memo's vraag je aan je maatje waar de bladzijde over ging en naar de betekenis van de moeilijke woorden uit de tekst. Als het antwoord klopt dan wissel je van rol en mag je maatje jou overhoren. Daarna ga je de antwoorden van je werkschrift vergelijken."
tijd 10 minuten
4. **Duolezen: bladzijde 28 t/m 31 om en om lezen (de raceauto en de vrachtwagen).**
tijd 5 minuten
5. **Verhelderen team/groep: bladzijde 26 t/m 31.**
tijd 5 minuten
 /// **Team samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.**

AFRONDING

Doel: De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week en kunnen deze verduidelijken a.d.h.v. betekenisvolle zinnen.

	1. Woorden van de week. “Nu gaan we met alle woorden nog even oefenen, zodat we de woorden en hun betekenis goed kunnen onthouden. Dit keer doen we dat met betekenisvolle zinnen.” Geef tijd voor het maken van het werkblad.
DDU	“Vergelijk nu met je maatje of jullie dezelfde antwoorden hebben.” Geef de tijd voor overleg, laat de maatjes overleggen welk woord het best past bij de zin.
///	Laat de leerlingen per zin steeds hardop het antwoord geven. Ga naar het volgende woord als iedereen hetzelfde antwoord geeft. Als de leerlingen verschillende antwoorden geven, model de denkstappen die de leerlingen moeten maken om tot het goede antwoord te komen. Geef punten.
terugblik	- woorden van de week- lezen en verhelderen- punten en feedback (vier goede resultaten met een yell)
voorblik	- toets- boekenclub: “Wie gaat er lezen?” (facultatief)- logboekje: “De volgende les meenemen naar school!” (facultatief)- woordrijtjes (facultatief)

Les 4

Lesdoel: - De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

Materialen: - 'Rijden, vliegen en varen', blz. 32 t/m 41
- toetsboekje, toets les 4
- ABCD blad met wasknijper per leerling

Facultatief:
- Tips en Tops
- logboekje
- werkschrift les 4
- kopieerblad 'vloeiend lezen'
- Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - woorden van de week (kopieerblad 'betekenisvolle zinnen')
- lezen en verhelderen
- punten en feedback

vooruitblik - toets
- logboekjes & boekenclub (facultatief)
- woordrijtjes (facultatief)

WOORDEN VAN DE WEEK

1. Oefenen voor de toets. De leerlingen kunnen zich voorbereiden op de toets door de betekenis van de woorden nog even door te nemen. Dit kan in overleg met maatje/ team of via de woordmuur.

tijd 5 minuten

TOETS

Doel: De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

1. Zet de leerlingen in toetsopstelling.

2. Uitleg. "Vandaag gaan we een toets maken. Pak je toetsboekje en neem weektoets les 4 voor je. Ik ga de vragen voorlezen, zodat jullie weten welke vragen er zijn." **Lees de vragen voor en leg indien nodig een vraag uit.** "Bij elke vraag moet je eerst alle antwoorden lezen en dan het goede antwoord kiezen. Om die letter zet je een rondje."

3. Zelfstandig lezen. "Nu gaan jullie bladzijde 32 t/m 41 (de motor, de camper, de luchtballon en het vliegtuig) lezen en daarna maak je de vragen in je toetsboekje."

tijd 30 minuten

klaar oefenen van de woordrijtjes/klaaropdrachten werkschrift

4. Bespreken van de vragen. "Je krijgt van mij een blad met daarop de letters ABCD. We gaan de vragen bespreken en elke keer als ik de vraag opgelezen heb, kijk je of je gekozen had voor antwoord A, B, C of D. Heb je voor B gekozen dan zet je de wasknijper op B. Koos je voor C dan doe je de wasknijper op die letter. Daarna doen we op mijn teken het bordje omhoog."

tip *Oefen dit eventueel.* **Lees de eerste vraag voor en vraag aan de leerlingen om de wasknijper op de letter van hun antwoord te zetten. Kijk of de (bijna alle) leerlingen het goede antwoord hebben en ga dan door. Als er veel verschillende antwoorden gegeven zijn, model dan de stappen die de leerlingen hadden moeten maken om tot het juiste antwoord te komen.**

→ *Haal de toetsen op en zet de resultaten in de scorelijst weektoetsen.*

FACULTATIEF: LEESPLEZIER → LOGBOEKJE EN BOEKENCLUB

Doel: De leerlingen lezen zonder fouten en haperingen, met expressie en gebruikmakend van leestekens.

- 1. Logboekje.** “Vandaag ga je samen met je maatje/team de opdracht bespreken die je hebt gemaakt. Je vertelt om de beurt wat je deze week hebt gelezen en welke opdracht je hebt gemaakt.”
- tijd** 10 minuten
- tip** *Observeer of de maatjes goed overleggen en of iedereen een opdracht gemaakt heeft.*
- ///** **Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.**
- tip** **2. Boekenclub.** *Als een leerling geen boek van thuis mee heeft, kan hij of zij ook een stukje lezen uit het stilleesboek van school.*
- 3. Opdracht: Voorlezen en geven van Tips & Tops.** “De lezer leest eerst 5 minuten voor. Hierna vullen de teamleden de Tips en Tops in vervolgens bespreek je met elkaar de Tips en de Tops.”
- tijd** 10 minuten
- ///** **Observeer of de teamleden goed overleggen en samenwerken. Geef punten als de teamleden elkaar goed helpen.**
- 4. Voorlezen aan de groep. Geef de leerlingen die dat willen de tijd om hun stukje voor te lezen.** “Ik ben benieuwd welke tips en tops jouw team jou gegeven heeft.” **Geef de teams de tijd om te overleggen en hun antwoord te geven.** “Ik ben echt trots op jullie, niet alleen kunnen jullie al prachtig lezen, jullie helpen elkaar ook om steeds beter te worden.”
- ///** **Geef punten.**
- tip** *De leerlingen die voorgelezen hebben kunnen de Tips & Tops van hun teammaatjes krijgen. Dit kunnen ze thuis laten zien en/of als herinnering gebruiken bij vloeiend lezen.*

FACULTATIEF: WOORDCATEGORIE → DRIELETTERGREPIGE WOORDEN MET OPEN LETTERGREEP

Doel: De leerlingen kunnen woorden met een leesmoelijkheid correct en vloeiend lezen.

- 1. Uitleg.** “Elke week lezen we ook woordrijtjes om te oefenen met het lezen van woorden. Vandaag lezen we woorden met open lettergreep, zoals bananen. Uit hoeveel lettergrepen bestaat dit woord?” **DDU.** “In je werkschrift staan allemaal woorden met drie lettergrepen. In het laatste rijtje staan de lastige woorden van de hoofdstukken die we deze week gelezen hebben. Als je daarmee klaar bent lees je samen met je maatje de woordenlijst van les 4.”
- 2. Lees de woorden van het werkschrift hardop voor. Lees ze daarna in koor.**
- 3. Maatje 1 leest hardop de rijtjes, maatje 2 houdt de tijd bij en controleert of de woorden goed gelezen worden. Na een minuut wisselen van beurt.**
- tip** *Geef een leerling de beurt om een minuut lang de woordjes te lezen. Laat de groep Tips en Tops geven.*
- **Noteer welke leerlingen de rijtjes correct en vloeiend kunnen lezen.**

AFRONDING

- terugblik**
- toets
 - logboekjes en boekenclub (facultatief)
 - woordrijtjes (facultatief)
 - punten en feedback (vier goede resultaten met een yell)
- voorblik**
- schrijfopdracht
 - team van de week
- tip** **Speel een Brain Game**

Les 5

Lesdoel: - De leerlingen kunnen een verhaal schrijven over een reis met de zeppelin met behulp van een woordweb.

Materialen: - 'Rijden, vliegen en varen', blz. 42 en 43
 - werkschrift les 5
 - kopieerblad netversie schrijfpdracht, les 5

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - toets
 - logboekje & boekenclub (facultatief)
 - woordrijtjes (facultatief)
 - woorden van de week

vooruitblik - schrijfpdracht
 - team van de week

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kennen de betekenissen van de woorden van de week.

1. Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen en herwaarderen.
2. Bespreek de woorden. Geef elk team een woord van de week en laat hen overleggen hoe ze de betekenis van dat woord gaan uitleggen aan de groep.

tijd 5 minuten

GH 3. Noem een nummer en dat teamlid geeft het teamantwoord. Als het teamlid een goed antwoord geeft, dan mag het de teamyell laten horen.

/// Geven van een teamantwoord: punten.

SCHRIJFPDRACHT: EEN REISVERHAAL SCHRIJVEN

Doel: De leerlingen kunnen een verhaal schrijven over een reis met de zeppelin met behulp van een woordweb.

1. Voorlezen: bladzijde 42 en 43 (de zeppelin). Laat de leerlingen stil meelezen.

DDU 2. **Uitleg.** "We hebben net gelezen over de zeppelin. De zeppelin is een heel bijzonder luchtschip dat nu bijna niet meer gebruikt wordt. De zeppelin lijkt wel op een luchtballon, maar wat is het verschil?" **DDU.** "Een luchtballon kan vliegen door een vlam die de lucht in de ballon verhit. De zeppelin kan vliegen omdat hij, net als een vliegtuig, een motor heeft. Ook de vorm van de luchtballon is anders dan die van de zeppelin. Stel je eens voor dat jij en je maatje een verre reis zouden kunnen maken met de zeppelin. Waar zouden jullie samen naar toe willen vliegen? Het mag een bestaand land of een fantasie plek zijn." **DDU.** **Geef tijd voor nadenken, overleg en geef willekeurig een beurt.** "Vandaag gaan jullie met je maatje een verhaal schrijven over een reis met de zeppelin. Dit ga je doen met behulp van een woordweb. In je werkschrift staat het woordweb. In het midden van je woordweb schrijf je 'zeppelin'. Daaromheen schrijf je woorden die te maken hebben met de reis. Naar welk land, of welke plek gaan jullie? Wie komen jullie tegen en wat gaan jullie doen? Je mag dingen verzinnen en je fantasie gebruiken want het is een verhaal. Vul nu eerst samen het woordweb in."

tijd 10 minuten

3. **Opdracht.** "Jullie hebben nu een woordweb met allemaal woorden die te maken hebben met de reis met de zeppelin. Schrijf in je werkschrift het reisverhaal in het klad. Het begin van de eerste zin staan er al, daar staat: 'Wij gaan op reis met de zeppelin...'. Bedenk om en om een zin en gebruik minimaal vier woorden uit je woordweb. Denk om de hoofdletters en de punten. Verzin ook een titel voor het verhaal."

tijd 15 minuten

	4. Maatjes. “Ga nu samen met je maatje het reisverhaal van de andere maatjes uit jullie team bespreken en bekijken. Overleg wie begint en dat maatje leest het verhaal voor. Het andere maatje let goed op de punten van de afvinklijst en geeft tips als iets nog beter kan.”
tijd	<u>10 minuten</u>
///	Observeer of de maatjes goed overleggen, bijvoorbeeld of ze om de beurt praten. Stimuleer het geven van tips en tops. Geef punten voor goede samenwerking.
	5. Netversie. “Nu gaan we het verhaal in het net schrijven. Hiervoor krijg je van mij een kopieerblad (kopieerblad schrijfpodracht les 5). Overleg wie het verhaal in het net gaat schrijven, het andere maatje kan dan de kladversie voorlezen. Denk goed aan de tips die jullie van de andere maatjes gekregen hebben.”
tijd	<u>10 minuten</u>
klaar	versier het plaatje van de zeppelin
	6. Groep. “Ik zag dat maatjes ... en ... elkaar heel goed hielpen. Ze gaven tips aan elkaar en legden ook uit waarom ze deze tips gaven. Wie van jullie wil zijn verhaal voorlezen aan de klas?”
	Geef de maatjes die dat willen de mogelijkheid om hun verhaal voor te lezen.
tip →	<i>Noteer in welke mate het de leerling gelukt is om aan de eisen van de schrijfpodracht te voldoen.</i>
tip	<i>Op YouTube staat een toepasselijk lied met gebaren over de zeppelin om aan te leren. https://www.youtube.com/watch?v=RJJ23NYYdnQ</i>

AFRONDING

Doel: De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week en kunnen deze verduidelijken a.d.h.v. betekenisvolle zinnen op de woordbonnen.

	1. Terugblik samenwerkvaardigheid. “Ik zag teams goed samenwerken. Ik kon echt zien dat ... en ... (noem namen teams) elkaar goed hielpen.
	2. Woorden van de week: schatkist. “In onze schatkist zitten de woordbonnen die we als team gemaakt hebben. We maken onze schatkist leeg om ruimte te maken voor de woordbonnen van de volgende keer. Ik heb de woordbonnen allemaal bekeken en ik wil jullie een paar mooie zinnen laten horen.”
///	Lees een paar mooie zinnen voor of laat de leerlingen dat doen. Overleg of de zin op de ingeleverde woordbon betekenisvol is. Een team kan punten verdienen als de betekenisvolle zin goed op de woordbon is ingevuld. Besteed extra aandacht aan de zinnen, doe eventueel hardop denkend voor wat een zin betekenisvol maakt.
	3. Vieren van het resultaat. Bespreek de teamlijsten en laat de leerlingen de punten bij elkaar optellen. Bedenk met elkaar wat het team met de meeste punten mag doen als ‘team van de week’.
terugblik	- woorden van de week - schrijfpodracht - samenwerkvaardigheid - team van de week
voorblik	“De volgende keer lezen we verder in ‘Rijden, vliegen en varen’.”

OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 6-10

De lesdoelen van les 6-10:

‘Rijden, vliegen en varen’ - Mack bladzijde 44 t/m 77	
Technisch en vloeiend lezen:	- De leerlingen hebben plezier tijdens het lezen. - De leerlingen kunnen de bijzonderheden, verschillen en overeenkomsten van vervoermiddelen op hoofdlijnen weergeven. - De leerlingen lezen zonder fouten en haperingen, met expressie en gebruikmakend van leestekens.
Opdrachten	
Woordenschat:	- De leerlingen verbreden en verdiepen hun woordkennis. - De leerlingen hanteren strategieën voor het afleiden van woordbetekenissen en het onthouden van woorden. - De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week en kunnen deze woorden verduidelijken a.d.h.v. woordwebben.
Begrijpend lezen:	- De leerlingen kunnen een stuk tekst samenvatten door de belangrijkste sleutelwoorden uit het verhaal benoemen. - De leerlingen kunnen belangrijke details van de sleutelwoorden terugvinden in de tekst en deze benoemen. - De leerlingen kunnen informatie uit de tekst in eigen woorden weergeven.
Schrijven:	- De leerlingen kunnen een bijzonder vervoermiddel verzinnen en beschrijven.
Woordcategorie: (facultatief)	- De leerlingen kunnen eenvoudige meerlettergrepige samenstellingen correct en vloeiend lezen.

Vorbereiding (voorafgaand aan les 6-10):

- Leg de teambakken klaar met boeken, werkschriften, spiekbrieven, ABCD blad met wasknijper per leerling, voldoende kopieën van teamwoordbonnen en een kopie van de teamlijst.*
- Zet het digibordschema ‘Rijden, vliegen en varen’* klaar (les 6-10).
- Hang de woordmuur op.
- Leg het kopieerblad woordenschat ‘woordwebben’* klaar (les 8).
- Leg de toetsboekjes klaar (les 9)
- Leg de kopieerbladen schrijfopdracht netversie* klaar (les 10).

Facultatief:

- Leg voldoende Tips & Tops* klaar (les 9).
- Leg het registratieformulier vloeiend lezen* klaar (les 9).

* Zie site: <http://successforall-nederland.nl>

Les	Woorden van de week	Blz.	Betekenis
6.	het gebulder	44	<i>Een zwaar donderend geluid.</i>
6.	een monster nemen	44	<i>Een klein beetje of een stukje van een stof of materiaal meenemen om te onderzoeken.</i>
6.	gemotoriseerd	46	<i>Als iets een motor heeft.</i>
6.	kaarsrecht	48	<i>Helemaal recht, niet gebogen.</i>
7.	de cockpit	51	<i>Ruimte voor de bestuurder(s) van een vliegtuig.</i>
7.	ontwijken	54	<i>Van richting veranderen om niet tegen iets aan te botsen.</i>
7.	in formatie vliegen	55	<i>Een groep vliegtuigen die samen in een bepaald patroon vliegen.</i>
7.	de peddel	58	<i>Langwerpige stok met een verbreding aan het uiteinde om een boot mee voort te bewegen.</i>
8.	gestuwd (stuwen)	60	<i>Duwend voortbewegen.</i>
8.	koers zetten	63	<i>Ergens naartoe gaan/varen.</i>
8.	verkennen	63	<i>Een gebied bekijken om te weten te komen hoe het daar is.</i>
8.	spectaculair	67	<i>Als iets je verbaast en veel indruk op je maakt.</i>

Les 6

Samenwerk vaardigheid: - Door de teams te bepalen.
Lesdoel: - De leerlingen kunnen bij een moeilijk woord gebruik maken van hun voorkennis of de betekenis afleiden uit de context.

Materialen: - 'Rijden, vliegen en varen', blz. 44 t/m 49
- werkschrift, woorden van de week, klaaropdracht les 6
- woordmuur
- spiekbrieven 'verhelderen'
- Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK/SAMENWERKVAARDIGHEID

1. Terugblik. "In de vorige lessen zijn we al veel te weten gekomen over rijdende en vliegende vervoermiddelen. Ook hebben we de vorige keer een verhaal geschreven over een reis met de zeppelin."

2. Vooruitblik. "Deze week lezen we verder in het boek 'Rijden, vliegen en varen'. We gaan vandaag verder lezen over vervoermiddelen die vliegen. Daarna komen in het boek ook nog de vervoermiddelen die kunnen varen aan de beurt. Maar eerst bepalen we aan welke samenwerkvaardigheid we deze week gaan werken. We hebben de afgelopen weken veel geoefend met alle samenwerkvaardigheden. Misschien is er nog een vaardigheid waarvan we vinden dat we daar nog wat meer mee moeten oefenen. Bespreek in je team welke vaardigheid dat kan zijn."

tip Lees eventueel de samenwerkvaardigheden nog een keer voor.

Geef tijd voor de opdracht en laat elk team zijn keuze vertellen. Kies voor de vaardigheid die het vaakst genoemd wordt en zeg dat de andere samenwerkvaardigheden zeker nog een keer aan bod komen. Kies een Brain Game die van toepassing is.

tip

tijd

10 minuten

///

Waardeer de inspanning van elk team dat tijdens het spel zijn best doet om de samenwerkvaardigheid te oefenen. Vier het goede resultaat eventueel ook met een yell.

tip

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de eerste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

1. Lees alle woorden van de week voor en lees daarna de woorden hardop met de groep.

2. De leerlingen schrijven de woorden van de week in het werkschrift in de woordenlijst.

tijd

15 minuten

klaar

werkschrift, klaaropdracht les 6/woordbon (facultatief)

3. Woordmuur. "Vandaag gaan we kijken wat we van de eerste vier woorden weten. Het eerste woord is 'het gebulder'. Als ik naar het woord kijk dan weet ik niet wat het precies betekent. Maar gisteren vloog een straaljager heel laag over ons huis en toen hoorde ik mijn vader zeggen: "Wat een gebulder!" Ik weet dus dat 'het gebulder' iets te maken heeft met geluid, maar wat betekent het dan precies? Denk zelf even na en overleg daarna met je maatje wat met 'het gebulder' bedoeld wordt." **DDU. Geef de leerlingen de mogelijkheid om eerst zelf na te denken en daarna uit te wisselen met het maatje. Geef via het trekken van een lollystokje een beurt. Waardeer actief luistergedrag met 10 punten voor het team.** "Het gebulder betekent dat iets een zwaar donderend geluid maakt. Ik schrijf dit achter het woord op de woordmuur. Bespreek nu met je maatje/team wat je weet van andere drie woorden. Luister actief naar de ander zodat je goed hoort wat je maatje/teamlid zegt, want straks geef ik een beurt en dan moet jij misschien vertellen wat jullie besproken hebben."

DDU

///

→

DDU

Geef tijd voor overleg over (één van) de woorden en bepaal via het trekken van een

- /// lollystokje wie een beurt krijgt. Waardeer (ook bij een fout antwoord) als de leerling goed weergeeft wat besproken is en leg uit dat de punten verdiend zijn omdat ze elkaar goed hebben geholpen. Noteer de suggesties op de woordmuur.
- 4. Modeling. Als meerdere leerlingen deze vraag niet kunnen beantwoorden, doe het dan nog even kort voor.

LEZEN EN VERHELDEREN

Doel: De leerlingen kunnen bij een moeilijk woord gebruik maken van hun voorkennis of de betekenis afleiden uit de context.

- 1. Uitleg.** "Vandaag gaan we bladzijde 44 t/m 49 lezen. Deze keer lezen we de hoofdstukken 'de raket', 'het zweefvliegtuig' en 'de helikopter'." **Bekijk samen afbeeldingen op bladzijde 44 t/m 49 en vraag de leerlingen wat ze al weten of wat ze denken te gaan leren.**
- 2. Zelfstandig lezen: bladzijde 44 t/m 49.** "Lees deze bladzijden en elke keer als je een woord niet kan lezen dan stop je, plak je een memo bij het woord en kijk je op de spiekbrief hoe je het woord kunt verhelderen."
- tip** *Als de leerlingen onvoldoende routine hebben in het volgen van deze stappen, blijf het dan steeds voor doen en leg daarbij uit waarom het belangrijk is. Waardeer een juiste aanpak met punten.*
- tijd** 10 minuten
- klaar** werkschrift, klaaropdracht les 6/woordbon
- 3. Maatjeswerk. Memo's bespreken en antwoorden vergelijken.** "Als je klaar bent met het bespreken van de memo's vraag je aan je maatje waar de bladzijde over ging en naar de betekenis van de moeilijke woorden uit de tekst. Als het antwoord klopt dan wissel je van rol en mag je maatje jou overhoren. Daarna ga je de antwoorden van je werkschrift vergelijken."
- tijd** 10 minuten
- 4. Duolezen: bladzijde 46 t/m 49 om en om lezen (het zweefvliegtuig en de helikopter).**
- tijd** 5 minuten
- 5. Verhelderen team/groep: bladzijde 44 t/m 49.**
- tijd** 5 minuten
- /// **Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: geef punten.**
- tip** *Op Schooltv.nl staan leuke informatieve video's over vervoermiddelen. Bijvoorbeeld over de helikopter: <https://schooltv.nl/video/hoe-bestuur-je-een-helikopter-heel-anders-dan-een-vliegtuig/#q=helikopter>*

AFRONDING

Doel: De leerlingen kunnen de woorden op verschillende manieren uitleggen zodat ze de woorden en hun betekenissen kunnen onthouden.

- 1. Woorden van de week.** "Elk team krijgt één woord van de week. Dat woord gaan jullie uitleggen aan de groep. Terwijl jullie dat doen, gaat de groep raden om welk woord het gaat. Het uitleggen mag op drie verschillende manieren:
1. tekenen van het woord, 2. uitbeelden van het woord, 3. laten raden door het geven van tips (heeft te maken met, het tegenovergestelde is, je hebt het nodig bij, enz..)."
- GH** **Geef elk team een woord van de week (of laat elk team een woord kiezen), geef tijd voor overleg en laat elk team een woord presenteren, de andere teams schrijven het antwoord op een kladblaadje. Waardeer een goed teamantwoord en een goede presentatie van het woord met punten.**
- ///

terugblik	- samenwerkvaardigheid - woorden van de week - lezen en verhelderen - punten en feedback	voorblik	- woorden van de week - samenvatten - lezen en verhelderen

Les 7

Lesdoel: - De leerlingen kunnen belangrijke details van de sleutelwoorden terugvinden in de tekst en deze benoemen.

Materialen: - 'Rijden, vliegen en varen', blz. 50 t/m 59
- werkschrift, klaaropdracht les 7
- ideeënboom (website Success for All/algemene materialen)
- spiekbrieven 'verhelderen'

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - samenwerkvaardigheid
- woorden van de week
- lezen en verhelderen

vooruitblik - woorden van de week
- samenvatten
- lezen en verhelderen

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de middelste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

DDU 1. Lees de woorden voor en lees daarna de woorden hardop met de groep.
2. **Woordmuur.** "Vandaag gaan we kijken wat we van de middelste vier woorden weten. Bespreek met je maatje wat je weet van deze vier woorden. Luister actief naar de ander zodat je goed hoort wat je maatje zegt, want straks geef ik een beurt en dan moet jij misschien vertellen wat jullie besproken hebben." **Geef tijd voor overleg over (één van) de woorden en bepaal via het trekken van een lollystokje wie een beurt krijgt. Waardeer (ook bij een fout antwoord) als de leerling goed weergeeft wat besproken is en leg uit dat de punten verdiend zijn omdat ze elkaar goed hebben geholpen. Noteer de suggesties op de woordmuur.**
3. **Modeling.** Als meerdere leerlingen deze vraag niet kunnen beantwoorden, doe het dan nog even kort voor.

///
→

SAMENVATTEN: IDEEËNBOOM

Doel: De leerlingen kunnen belangrijke details van de sleutelwoorden terugvinden in de tekst en deze benoemen.

DDU 1. **Uitleg.** "Een stuk tekst samenvatten is best lastig. Daarom gebruiken we een hulpmiddel. Weten jullie nog welk hulpmiddel je kunt gebruiken bij het samenvatten van een informatief boek?" **DDU.** "Bij het samenvatten van een informatieve tekst gebruiken we een ideeënboom. Kijk maar eens naar het bord." **Laat de ideeënboom zien op het digibord (website Success for All/algemene materialen-Reading Wings/Ideeënboom M4-M5).** "In de vorige les hebben jullie het gelezen over 'de raket, het zweefvliegtuig en de helikopter'. Wat hebben jullie daar nog van onthouden?" **DDU.**

2. **Opdracht.** "We gaan de sleutelwoorden passend bij 'de raket' in een ideeënboom zetten. We beginnen bij het onderwerp. Het onderwerp schrijven we in de stam van de boom (daar waar het om gaat). Dit is 'de raket'. Om te bepalen welke sleutelwoorden ik bij de takken kan schrijven ga je de tekst lezen en de plaatjes bekijken op bladzijde 44 en 45." **Lees de tekst en bekijk de foto's en illustraties van 'de raket'.** "Wat zouden de sleutelwoorden kunnen zijn? Plak hier een memo op."

tijd 10 minuten

DDU **DDU.** Geef de leerlingen de tijd om na te denken en te overleggen met hun maatje. Geef een paar leerlingen de beurt. Schrijf de antwoorden mee op het digibord. "Een belangrijk sleutelwoord die past bij 'de raket' is 'het ruimtevoertuig'. Dit woord zetten we in de tak van de boom. Hier zetten we ook de andere sleutelwoorden neer: 'de astronauten', 'de planeten', 'de

sterrenstelsels, 'de landing' en 'de ruimtewandeling'. Als ik de tekst verder niet heb gelezen en ik zie het woord 'ruimtewandeling' staan, dan weet ik nog niet wat hier precies mee bedoeld wordt. Ik mis de details. Details geven je belangrijke informatie, bijvoorbeeld over hoe iets eruitziet of wat belangrijke kenmerken van iets zijn."

3. Modeling. Lees de tekst op bladzijde 45 voor. "Ik plak een memo op 'reparaties' en 'controleren'. Deze woorden vertellen iets over waarom astronauten een ruimtewandeling maken. Deze details schrijf ik in de ideeënboom onder het woord 'de ruimtewandeling'. Zoek nu zelf details bij de sleutelwoorden 'de planeten' en 'de astronauten' plak hier een memo's op. De details moeten belangrijke informatie geven over het sleutelwoord."

tijd 10 minuten.

4. Maatjeswerk. "Vergelijk de memo's/details passend bij de sleutelwoorden met je maatje."

tijd 5 minuten

GH **5. Groep. Bespreek de ideeënboom met de groep. Geef via de lollystokjes beurten en waardeer de inspanning van de leerlingen met punten. Als de leerlingen nog veel moeite hebben met het vinden van de juiste details, model het dan nogmaals.**

///

tip *Zie handleiding: 'Antwoorden bij de ideeënboom'.*

LEZEN EN VERHELDEREN

Doel: De leerlingen kunnen woorden verhelderen en helpen hun maatje/team door het geven van tips.

1. Uitleg. "Vandaag gaan we bladzijde 50 t/m 59 lezen. Deze keer lezen we de hoofdstukken 'de jumbojet', 'het watervliegtuig', 'het stuntvliegtuig' en 'de kano'." **Bekijk samen afbeeldingen op bladzijde 50 t/m 59 en vraag de leerlingen wat ze al weten of wat ze denken te gaan leren.** "Voordat jullie gaan lezen lees ik bladzijde 50 en 51 aan jullie voor. Hierna lezen jullie zelf bladzijde 52 t/m 59. Denk eraan dat je stopt bij de woorden die je niet kent, daar een memo plakt en op je spiekbrieff 'verhelderen' kijkt voor een tip."

tip *Als de leerlingen onvoldoende routine hebben in het volgen van deze stappen, blijf het dan steeds voor doen en leg daarbij uit waarom het belangrijk is. Waardeer een juiste aanpak met punten.*

2. Zelfstandig lezen: blz. 52 t/m 59.

tijd 10 minuten

klaar werkschrift, klaaropdracht les 7/woordbon (facultatief)

3. Maatjeswerk. Memo's bespreken en antwoorden vergelijken. "Als je klaar bent met het bespreken van de memo's vraag je aan je maatje waar de bladzijde over ging en naar de betekenis van de moeilijke woorden uit de tekst. Als het antwoord klopt dan wissel je van rol en mag je maatje jou overhoren."

tijd 10 minuten

4. Duolezen: blz. 54 t/m 59 (het stuntvliegtuig en de kano).

tijd 5 minuten

5. Verhelderen team/groep: blz. 52 t/m 59.

tijd 5 minuten

/// **Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: geef punten.**

AFRONDING

Doel: De leerlingen kunnen de woorden op verschillende manieren uitleggen zodat ze de woorden en hun betekenissen kunnen onthouden.

1. Woorden van de week. "Elk team krijgt één woord van de week. Dat woord gaan jullie uitleggen aan de groep. Terwijl jullie dat doen, gaat de groep raden om welk woord het gaat. Het uitleggen mag op drie verschillende manieren:

1. tekenen van het woord

2. uitbeelden van het woord

3. laten raden door het geven van tips (heeft te maken met, het tegenovergestelde is, je hebt het nodig bij, enz..)."

GH Geef elk team een woord van de week (of laat elk team een woord kiezen), geef tijd voor overleg en laat elk team een woord presenteren, de andere teams schrijven het antwoord op een kladblaadje. Nadat alle teams hun woord gepresenteerd hebben, worden de antwoorden besproken.

/// Waardeer een goed teamantwoord en een goede presentatie van het woord met punten.

terugblik

- woorden van de week
- samenvatten
- lezen en verhelderen

voorblik

- woorden van de week
- lezen en verhelderen

Les 8

Lesdoel: - De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week.

Materialen: - 'Rijden, vliegen en varen', blz. 60 t/m 67
- werkschrift, woorden van de week, klaaropdracht les 8
- spiekbrieven 'samenvatten'
- kopieerblad 'woordwebben'

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - woorden van de week
- samenvatten
- lezen en verhelderen

vooruitblik - woorden van de week (kopieerblad 'woordwebben')
- lezen en verhelderen

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de laatste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

DDU

///

→

1. Lees de woorden voor en lees daarna de woorden hardop met de groep.
2. **Woordmuur.** "Vandaag gaan we kijken wat we van de laatste vier woorden weten. Bespreek met je maatje wat je weet van deze vier woorden. Luister actief naar de ander zodat je goed hoort wat je maatje zegt, want straks geef ik een beurt en dan moet jij misschien vertellen wat jullie besproken hebben." **Geef tijd voor overleg over (één van) de woorden en bepaal via het trekken van een lollystokje wie een beurt krijgt. Waardeer (ook bij een fout antwoord) als de leerling goed weergeeft wat besproken is en leg uit dat de punten verdiend zijn omdat ze elkaar goed hebben geholpen. Noteer de suggesties op de woordmuur.**
3. **Modeling.** Als meerdere leerlingen deze vraag niet kunnen beantwoorden, doe het dan nog even kort voor.

LEZEN EN VERHELDEN

Doel: De leerlingen kunnen woorden verhelderen en helpen hun maatje/team door het geven van tips

tip

1. Uitleg. "Vandaag gaan we bladzijde 60 t/m 67 lezen. Deze keer lezen we de hoofdstukken 'de zeilboot', 'het schip', 'de hovercraft' en 'de jetski'." **Bekijk samen afbeeldingen op bladzijde 60 t/m 67 en vraag de leerlingen wat ze al weten of wat ze denken te gaan leren.** "Voordat jullie gaan lezen lees ik bladzijde 60 en 61 aan jullie voor. Hierna lezen jullie zelf bladzijde 62 t/m 67. Denk eraan dat je stopt bij de woorden die je niet kent, daar een memo plakt en op je spiekbrieven 'verhelderen' kijkt voor een tip."

2. Zelfstandig lezen: blz. 62 t/m 67.

tijd 10 minuten

klaar werkschrift, klaaropdracht les 8/woordbon (facultatief)

3. Maatjeswerk. Memo's bespreken en antwoorden vergelijken. "Als je klaar bent met het bespreken van de memo's vraag je aan je maatje waar de bladzijde over ging en naar de betekenis van de moeilijke woorden uit de tekst. Als het antwoord klopt dan wissel je van rol en mag je maatje jou overhoren."

tijd 10 minuten

4. Duolezen: blz. 64 t/m 67 (de hovercraft en de jetski).

tijd 5 minuten

5. Verhelderen team/groep: blz. 62 t/m 67.

tijd 5 minuten

/// Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

AFRONDING

Doel: De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week en kunnen deze verduidelijken a.d.h.v. woordwebben.

DDU 1. **Woorden van de week.** “Nu gaan we met alle woorden nog even oefenen, zodat we de woorden en hun betekenis goed kunnen onthouden. Dit keer doen we dat met betekenisvolle zinnen.” **Geef tijd voor het maken van het werkblad.**
“Vergelijk nu met je maatje of jullie dezelfde antwoorden hebben.” **Geef de tijd voor overleg, laat de maatjes overleggen welk woord het best past bij de zin.**
Laat de leerlingen per zin steeds hardop het antwoord geven. Ga naar het volgende woord als iedereen hetzelfde antwoord geeft. Als de leerlingen verschillende antwoorden geven, model de denkstappen die de leerlingen moeten maken om tot het goede antwoord te komen. Geef punten.

///

terugblik

- woorden van de week
- lezen en verhelderen
- punten en feedback (vier goede resultaten met een yell)

vooruitblik

- toets
- boekenclub: “Wie gaat er lezen?” (facultatief)
- logboekje: “De volgende les meenemen naar school!” (facultatief)
- woordrijtjes (facultatief)

Les 9

Lesdoel: - De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

Materialen:

- 'Rijden, vliegen en varen', blz. 68 t/m 75
- toetsboekje, toets les 9
- ABCD blad met wasknijper per leerling

Facultatief:

- Tips en Tops
- logboekje
- werkschrift les 10
- kopieerblad 'vloeiend lezen'
- Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - woorden van de week (kopieerblad 'woordwebben')
- lezen en verhelderen

vooruitblik - toets
- voorbereiding schrijfp opdracht
- boekenclub en logboekjes (facultatief)
- woordrijtjes (facultatief)

WOORDEN VAN DE WEEK

1. Oefenen voor de toets. De leerlingen kunnen zich voorbereiden op de toets door de betekenis van de woorden nog even door te nemen. Dit kan in overleg met maatje/ team of via de woordmuur.

tijd 5 minuten

TOETS

1. Zet de leerlingen in toetsopstelling.

2. Uitleg. "Vandaag gaan we een toets maken. Pak je toetsboekje en neem weektoets les 9 voor je. Ik ga de vragen voorlezen, zodat jullie weten welke vragen er zijn." **Lees de vragen voor en leg indien nodig een vraag uit.** "Bij elke vraag moet je eerst alle antwoorden lezen en dan het goede antwoord kiezen. Om die letter zet je een rondje."

3. Zelfstandig lezen. "Nu gaan jullie bladzijde 68 t/m 75 (de duikboot, de sleepboot, de ijsbreker en de speedboot) lezen en daarna maak je de vragen in je toetsboekje."

tijd 30 minuten

klaar

oefenen van de woordrijtjes/klaaropdrachten werkschrift

4. Bespreken van de vragen. "Je krijgt van mij een blad met daarop de letters ABCD. We gaan de vragen bespreken en elke keer als ik de vraag opgelezen heb, kijk je of je gekozen had voor antwoord A, B, C of D. Heb je voor B gekozen dan zet je de wasknijper op B. Koos je voor C dan doe je de wasknijper op die letter. Daarna doen we op mijn teken het bordje omhoog."

Oefen dit eventueel. **Lees de eerste vraag voor en vraag aan de leerlingen om de wasknijper op de letter van hun antwoord te zetten. Kijk of de (bijna alle) leerlingen het goede antwoord hebben en ga dan door. Als er veel verschillende antwoorden gegeven zijn, model dan de stappen die de leerlingen hadden moeten maken om tot het juiste antwoord te komen.**

tijd 10 minuten

tip

Haal de toetsen op en zet de resultaten in de scorelijst weektoetsen.

FACULTATIEF: LEESPLEZIER → LOGBOEKJE EN BOEKENCLUB

Doel: De leerlingen lezen zonder fouten en haperingen, met expressie en gebruikmakend van leestekens.

- 1. Logboekje.** “Vandaag ga je samen met je maatje/team de opdracht bespreken die je hebt gemaakt. Je vertelt om de beurt wat je deze week hebt gelezen en welke opdracht je hebt gemaakt.”
- tijd** 10 minuten
- tip** *Observeer of de maatjes goed overleggen en of iedereen een opdracht gemaakt heeft.*
- ///** **Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.**
- tip** **2. Boekenclub.** *Als een leerling geen boek van thuis mee heeft, kan hij of zij ook een stukje lezen uit het stilleesboek van school.*
- 3. Opdracht: Voorlezen en geven van Tips & Tops.** “De lezer leest eerst 5 minuten voor. Hierna vullen de teamleden de Tips en Tops in vervolgens bespreek je met elkaar de Tips en de Tops.”
- ///** 10 minuten
- tip** **Observeer of de teamleden goed overleggen en samenwerken. Geef punten als de teamleden elkaar goed helpen.**
- 4. Voorlezen aan de groep. Geef de leerlingen die dat willen de tijd om hun stukje voor te lezen.** “Ik ben benieuwd welke tips en tops jouw team jou gegeven heeft.” **Geef de teams de tijd om te overleggen en hun antwoord te geven.** “Ik ben echt trots op jullie, niet alleen kunnen jullie al prachtig lezen, jullie helpen elkaar ook om steeds beter te worden.”
- ///** **Geef punten.**
- tip** *De leerlingen die voorgelezen hebben kunnen de Tips & Tops van hun teammaatjes krijgen. Dit kunnen ze thuis laten zien en/of als herinnering gebruiken bij vloeiend lezen.*

FACULTATIEF: WOORDCATEGORIE → MEERLETTERGREPIGE SAMENSTELLINGEN

Doel: De leerlingen kunnen eenvoudige meerlettergrepige samenstellingen correct en vloeiend lezen.

- DDU** **1. Uitleg.** “Vandaag lezen we meerlettergrepige samenstellingen. Maar wat is een samenstelling? Wie kan hier een voorbeeld van noemen?” **DDU en geef willekeurig een beurt. Waardeer het met punten.** “Een samenstelling een combinatie van woorden die samen één woord vormen. Zoals ‘paardenstal’. In je werkschrift staan allemaal meerlettergrepige samenstellingen. In het laatste rijtje staan de woorden die we vorige week gelezen hebben.”
- 2. Lees de woorden van het werkschrift hardop voor. Lees ze daarna in koor.**
- 3. Maatje 1 leest hardop de rijtjes, maatje 2 houdt de tijd bij controleert of de woorden goed gelezen worden. Na een minuut wisselen van beurt.**
- tip** *Geef een leerling de beurt om een minuut lang de woordjes te lezen. Laat de groep Tips en Tops geven.*
- **Noteer welke leerlingen de rijtjes correct en vloeiend kunnen lezen.**

AFRONDING

- terugblik**
- toets
 - logboekjes en boekenclub (facultatief)
 - woordrijtjes (facultatief)
 - punten en feedback (vier goede resultaten met een yell)
- voorblik**
- schrijfopdracht
 - team van de week
- tip** **Speel een Brain Game**

Les 10

Lesdoel: - De leerlingen kunnen een bijzonder vervoermiddel verzinnen en beschrijven.

Materialen: - 'Rijden, vliegen en varen', blz. 76 t/m 77
- werkschrift les 10
- kopieerbladen netversie schrijfofdracht, les 10

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - toets
- logboekje & boekenclub (facultatief)
- woordrijtjes (facultatief)
- woorden van de week

vooruitblik - schrijfofdracht
- team van de week

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kennen de betekenissen van de woorden van de week.

1. Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen en herwaarderen.
2. Bespreek de woorden. Geef elk team een woord van de week en laat hen overleggen hoe ze de betekenis van dat woord gaan uitleggen aan de groep.

tijd 5 minuten

GH 3. Noem een nummer en dat teamlid geeft het teamantwoord. Als het teamlid een goed antwoord geeft, dan mag het de teamyell laten horen.

/// Geven van een teamantwoord: punten.

SCHRIJFOPDRACHT: EEN BIJZONDER VERVOERMIDDEL VERZINNEN

Doel: De leerlingen kunnen een bijzonder vervoermiddel verzinnen en beschrijven.

1. Voorlezen: bladzijde 76 en 77 (de veerboot). Laat de leerlingen stil meelezen.
2. Uitleg. "We hebben in dit boek gelezen over verschillende vervoermiddelen die kunnen rijden, vliegen en varen. Straks gaan jullie samen met je maatje een bijzonder vervoermiddel verzinnen dat alles kan, dus rijden, vliegen én varen. Eerst kiezen jullie uit het boek drie vervoermiddelen, één die kan rijden, één die kan vliegen en één die kan varen. Bijvoorbeeld de raceauto, de jumbojet en de zeilboot. Daarvan maak je een mix. Van deze drie maak ik een bijzonder vervoermiddel dat ik 'de racejetboot' noem. De 'racebootjet' ziet eruit als een raceauto maar heeft vliegtuigvleugels, een verdieping en heeft een zeil. Hij kan heel snel varen en vliegt als het moet zo van de grond of uit het water in de lucht. Door het zeil kan de 'racebootjet' overal veilig landen. Gebruik veel fantasie bij het bedenken van het bijzondere vervoermiddel."
3. Opdracht. "In het werkschrift vullen jullie nu eerst het stappenplan in en daarna maken jullie de kladversie van het bijzondere vervoermiddel."

tijd 15 minuten

4. Maatjes. "Ga nu samen met je maatje het bijzondere vervoermiddel van de andere maatjes uit jullie team bespreken en bekijken. Overleg wie begint en dat maatje leest de beschrijving voor. Het andere maatje let goed op de punten van de afvinklijst en geeft tips als iets nog beter kan."

tijd 10 minuten

Observeer of de maatjes goed overleggen, bijvoorbeeld of ze om de beurt praten. Stimuleer het geven van tips en tops. Geef punten voor goede samenwerking.

///

5. Netversie. "Nu gaan we de tekening in het groot maken en de beschrijving in het net schrijven. Begin met de beschrijving en maak daarna de tekening. Hiervoor krijg je van mij twee kopieerbladen (kopieerbladen schrijfofdracht les 10). Overleg wie de beschrijving in het net

gaat schrijven, het andere maatje kan dan de kladversie voorlezen. Denk goed aan de tips die jullie van de andere maatjes gekregen hebben.”

tijd

30 minuten

6. Groep. “Ik zag dat maatjes ... en ... elkaar heel goed hielpen. Ze gaven tips aan elkaar en legden ook uit waarom ze deze tips gaven. Wie van jullie wil zijn bijzondere vervoermiddel presenteren aan de klas?” **Geef de maatjes die dat willen de mogelijkheid om hun bijzondere vervoermiddel voor te presenteren.**

tip →

Noteer in welke mate het de leerling gelukt is om aan de eisen van de schrijfpdracht te voldoen.

AFRONDING

Doel: De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week en kunnen deze verduidelijken a.d.h.v. betekenisvolle zinnen op de woordbonnen.

1. Terugblik samenwerkvaardigheid. “Ik zag teams goed samenwerken. Ik kon echt zien dat ... en ... (noem namen teams) elkaar goed hielpen.

2. Woorden van de week: schatkist. “In onze schatkist zitten de woordbonnen die we als team gemaakt hebben. We maken onze schatkist leeg om ruimte te maken voor de woordbonnen van de volgende keer. Ik heb de woordbonnen allemaal bekeken en ik wil jullie een paar mooie zinnen laten horen.”

///

Lees een paar mooie zinnen voor of laat de leerlingen dat doen. Overleg of de zin op de ingeleverde woordbon betekenisvol is. Een team kan punten verdienen als de betekenisvolle zin goed op de woordbon is ingevuld. Besteed extra aandacht aan de zinnen, doe eventueel hardop denkend voor wat een zin betekenisvol maakt.

3. Vieren van het resultaat. Bespreek de teamlijsten en laat de leerlingen de punten bij elkaar optellen. Bedenk met elkaar wat het team met de meeste punten mag doen als ‘team van de week’.

terugblik

- woorden van de week
- schrijfpdracht
- samenwerkvaardigheid
- team van de week

vooruitblik

“De volgende keer lezen we een nieuw boek.”

Antwoorden bij de ideeënboom

Les 2

Antwoorden bij de ideeënboom	
onderwerp	'De tram'
Sleutelwoorden en details	de rails: daar rijdt de tram over, op de weg
	de bestuurder: niet sturen, volgt het spoor
	de stroom: van de bovenleiding of via de rails
	de haltes: daar stopt de tram

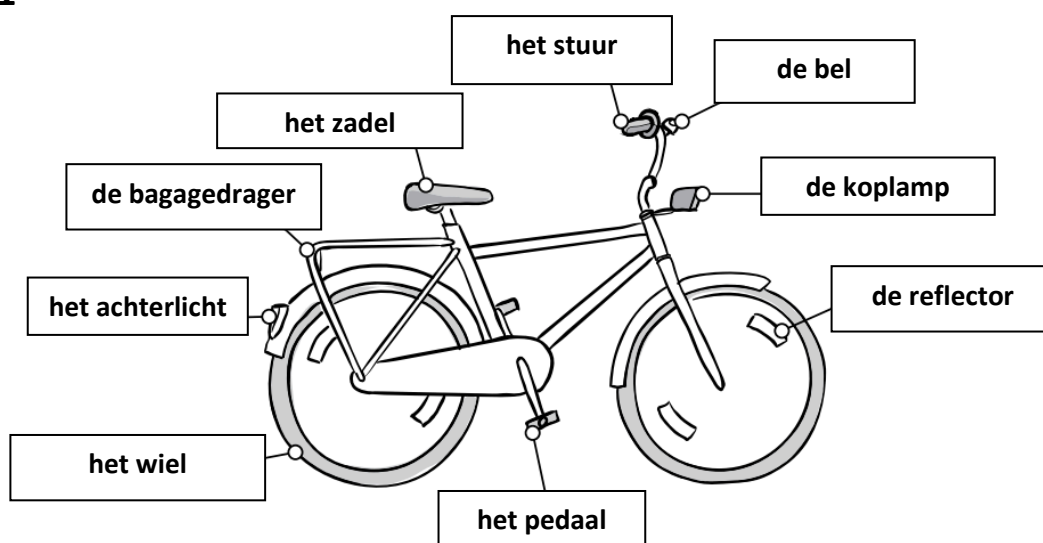
Les 7

Antwoorden bij de ideeënboom	
onderwerp	'De raket'
Sleutelwoorden en details	het ruimtevoertuig: heeft motoren
	de astronauten: dragen een ruimtepak, nemen monsters en maken foto's
	de planeten: de raket kan naar de maan en naar Mars gaan
	de sterrenstelsels: kan de raket naartoe vliegen
	de landing: op de aarde
	de ruimtewandeling: astronauten controleren dan of alles goed gaat en ze kunnen kleine reparaties aan de raket uitvoeren

Antwoorden werkschrift

Les 1

Klaaropdracht

Soorten fietsen:

Bijvoorbeeld: bakfiets, tandem, ligfiets, driewieler, vouwfiets, mountainbike, crossfiets, moederfiets, stadsfiets, omafiets, elektrische fiets, kinderfiets, aanhangfiets, eenwieler

Les 2

Klaaropdracht

Trek een lijntje tussen het woord en het vervoermiddel waar het bij hoort.

de pedalen: de fiets

de halte: de bus, de tram, de metro en de trein

de rails: de trein, de metro en de tram

de bovenleiding: de tram

de helm: de fiets en de quad

Les 3

Klaaropdracht

Bedenk bij iedere letter een vervoermiddel.

a	auto/ambulance	n	nachttrein/nachtboot
b	bus/bakfiets/bestelwagen/brandweerauto	o	onderzeeër/olietanker
c	camper/cabrio/catamaran/crossfiets	p	politieauto/postauto/posttrein
d	duikboot/driewieler/dubbeldekker	q	quad
e	e-bike	r	raket/raceauto/roeiboot/rubberboot
f	fiets/fietstaxi	s	sleepboot/sportauto/speedboot/schip
g	grijper/graafmachine/geldauto	t	trein/tram/tandem/tractor/tankwagen
h	helikopter/hovercraft	u	ufo/uitgeholde boomstam
i	intercity/invalidenwagen	v	veerboot/vliegtuig/vrachtwagen
j	jeep/jetski	w	watervliegtuig/waterski/woonboot
k	kano/kart/kajak/kraanwagen	x	-
l	luchtballon/ladderwagen/limousine	y/ij	ijsbreker
m	metro/motor/motorboot/meisjesfiets	z	zweefvliegtuig/zeppelin/zeilschip

Les 6

Klaaropdracht 2	
Trek een lijntje tussen het vervoermiddel en het woord wat er bij hoort.	
de zeppelin:	sigaarvormig luchtschip
de raket:	ruimtevoertuig
de zweefvliegtuig:	heeft geen motor
de helikopter:	kan kaarsrecht opstijgen
de luchtballon:	kun je niet sturen

Les 7

Klaaropdracht	
Lees de tekst en beantwoord de vragen.	
1	B
2	m = meter km = kilometer
3	<u>Zelfstandige naamwoorden:</u> vliegtuigen lawaaï geluidstrilling lucht oor snelheid geluid seconde uur vliegtuig trillingen uitweg schokgolf

Les 8

Klaaropdracht	
Zet de zinnen in de goede volgorde.	
1	4 – 1 – 3 – 2
Hoeveel vervoermiddelen kun jij maken met deze letters?	
2	Bijvoorbeeld: fiets – auto – jeep – boot – schip – duikboot – raket – camper – cabrio – tandem – metro – helikopter – trein – tram – jetski – e-bike – veerboot – hovercraft – zeppelin – sleepboot – olietanker – bakfiets – motor – kart – speedboot – bus

Antwoorden kopieerbladen

Antwoorden bij de kopieerbladen	
Les 3	Welk woord van de week past het best in de zin?
Antwoord	1. aangedreven 2. de pedalen 3. de limousine 4. coureur 5. cabine 6. onbegaanbaar 7. halte 8. gelede 9. in een wip 10. circuit 11. etage 12. optrekken

Antwoorden bij de kopieerbladen	
Les 8	Welk woord van de week past het best in de wolk?
Antwoord	1. spectaculair 2. de cockpit 3. de peddel 4. het gebulder 5. gemotoriseerd 6. in formatie vliegen 7. een monster nemen 8. kaarsrecht 9. ontwijken 10. verkennen 11. gestuwd (stuwen) 12. koers zetten

Antwoorden toetsen

ANTWOORDEN TOETS LES 4

	Vraag	Punten per vraag	Totaal
Begrijpend lezen	1, 2, 3	20	100
	4	40	
Woordenschat	5, 6, 7, 8, 9	20	100
Totaal			200

BL	1	C	
	2	D	
	3	D	
	4	De tegenwind duwt het vliegtuig iets omhoog en houdt het makkelijker in de lucht. De tegenwind duwt het vliegtuig iets omhoog. Duwt het iets omhoog.	40 30 20
WS	5	C	
	6	D	
	7	D	
	8	D	
	9	Een halte is een plaats waar een bus, tram, trein of metro stopt. Plaats waar de bus en trein stopt. Stopplaats.	20 15 10

ANTWOORDEN TOETS LES 9

	Vraag	Punten per vraag	Totaal
Begrijpend lezen	1, 2, 3	20	100
	4	40	
Woordenschat	5, 6, 7, 8, 9	20	100
Totaal			200

BL	1	A	
	2	A	
	3	D	
	4	Een speedboot kun je vergelijken met een raceauto. Je kunt het vergelijken met een raceauto. Raceauto.	40 30 20
WS	5	D	
	6	A	
	7	D	
	8	B	
	9	Een cockpit is een ruimte voor de bestuurder(s) van een vliegtuig. Een ruimte voor de bestuurder(s) van een vliegtuig. Ruimte in een vliegtuig.	20 15 10

Kopieerbladen

Kopieerblad les 3: 'Rijden, vliegen en varen'

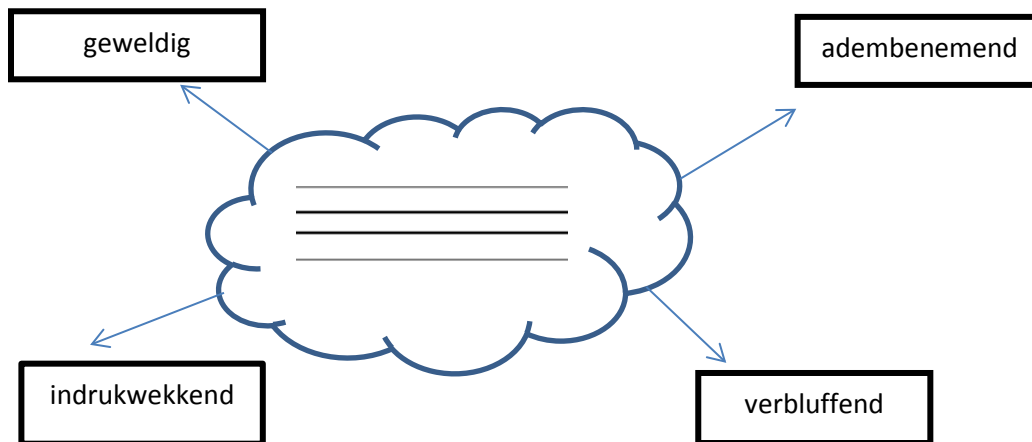
Welk woord van de week past **het best** in de zin?

1. De auto wordt door een krachtige motor.	
2. Mijn fietszadel staat te hoog, nu kom ik niet met mijn voeten bij	
3. De filmster ging in naar het feest.	
4. De vloog met zijn raceauto uit de bocht.	
5. De vrachtwagenchauffeur slaapt in de	
6. Het terrein was zo modderig, het was voor onze auto.	
7. Ik moet uitstappen bij de volgende	
8. De bus lijkt op een accordeon.	
9. Ik moest opschieten maar ik was klaar met mijn werk.	
10. Ik heb kaartjes gekocht voor de race op het van Zandvoort.	
11. Als je op de bovenste van de flat woont heb je een mooi uitzicht.	
12. De nieuwe auto kan zo snel, mijn vader rijdt daardoor steeds te hard.	

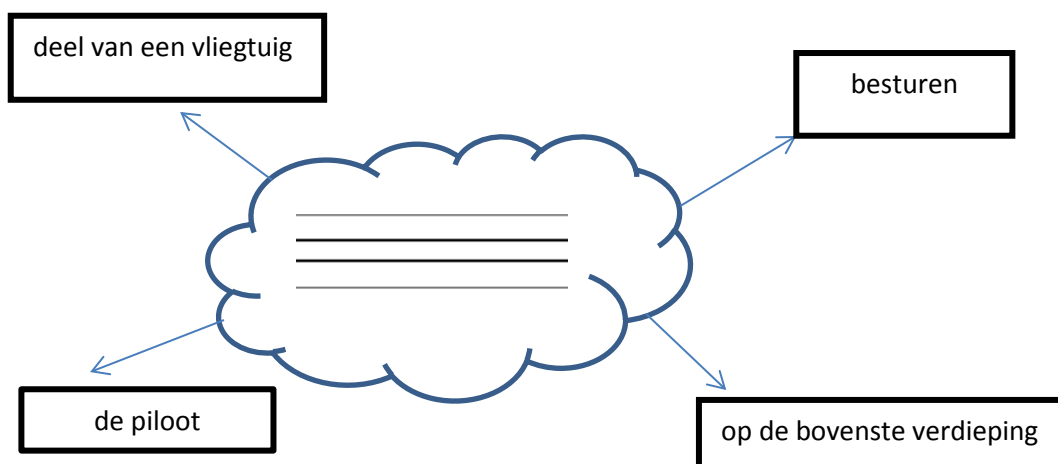
Kopieerblad les 8: 'Rijden, vliegen en varen'

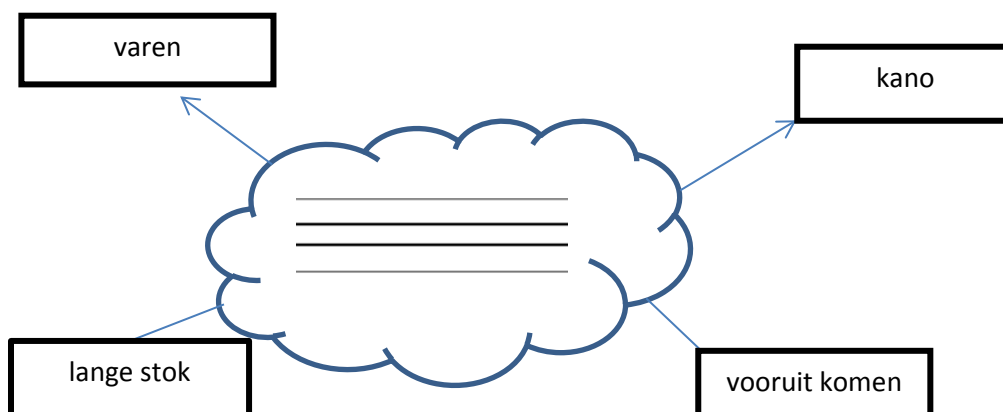
1. Welk woord van de week past **het best** in de wolk?

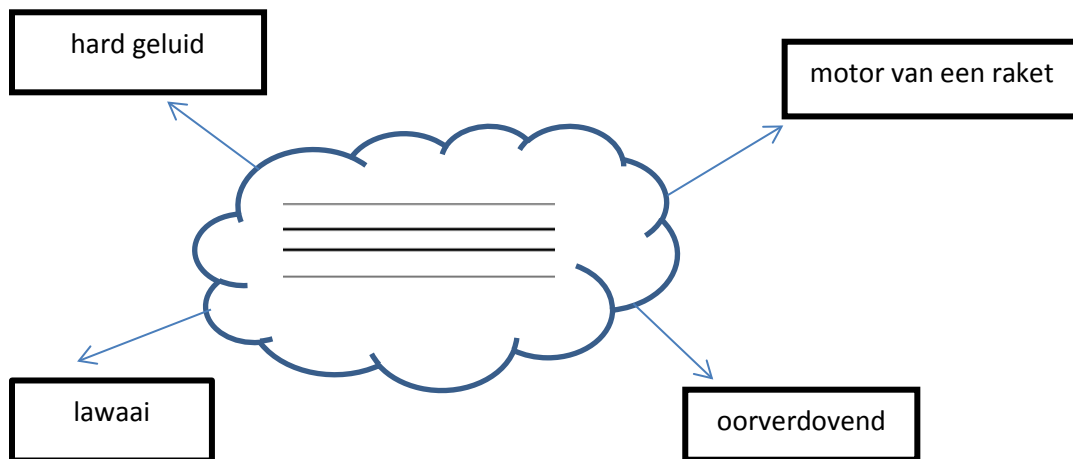
2. Welk woord van de week past **het best** in de wolk?

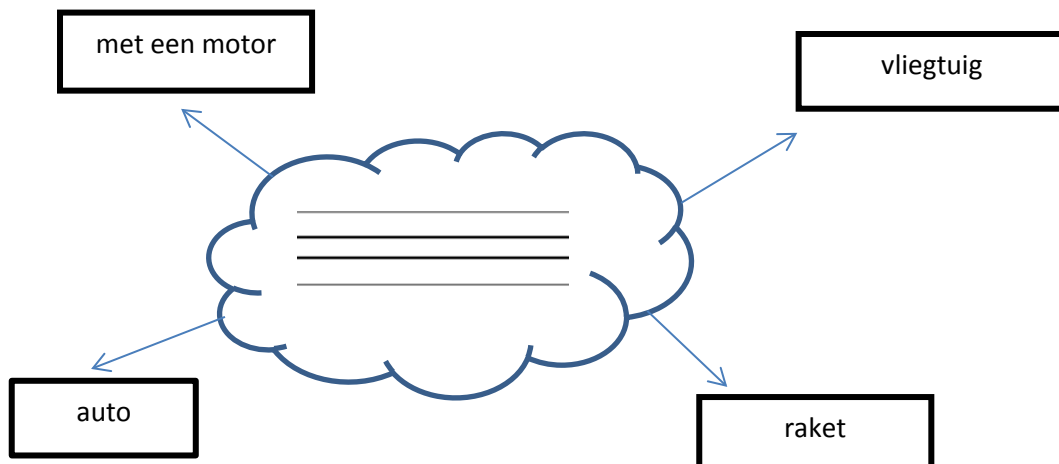
3. Welk woord van de week past **het best** in de wolk?

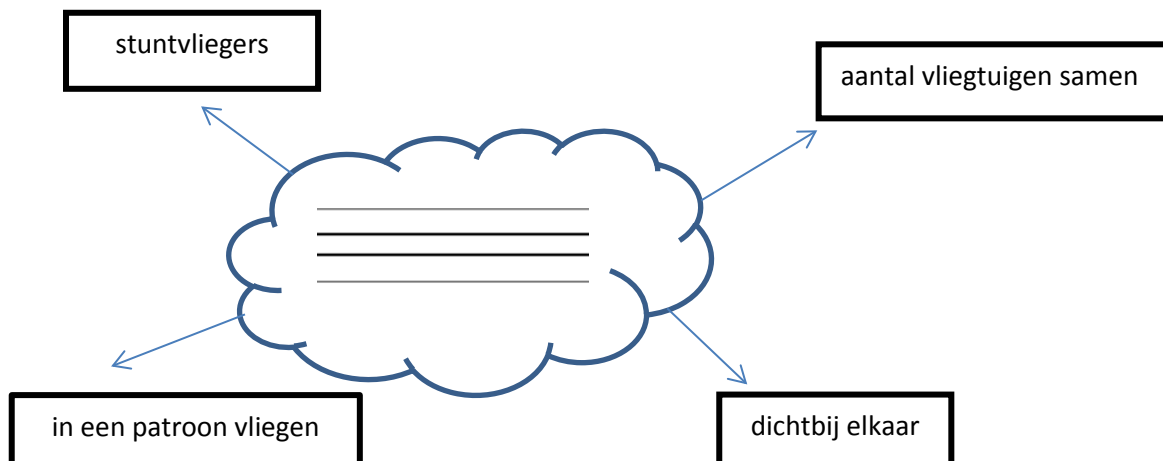
4. Welk woord van de week past **het best** in de wolk?

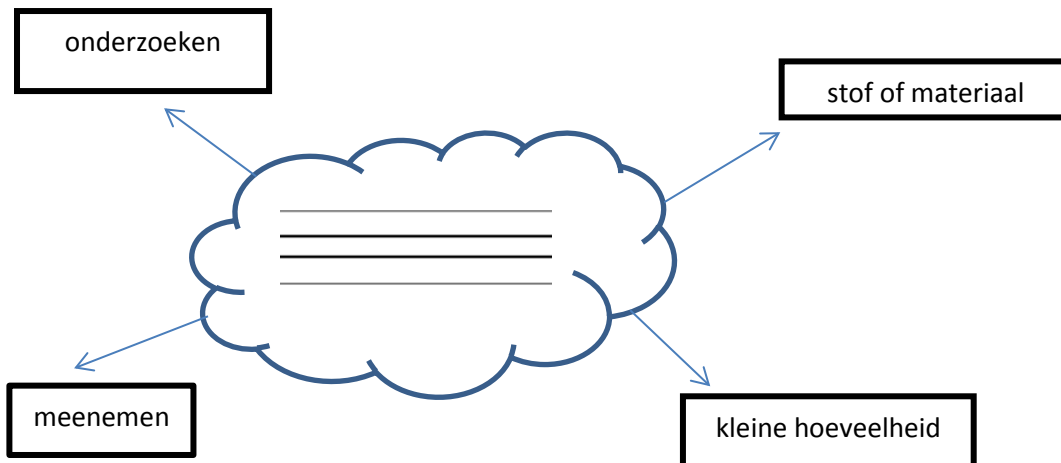
5. Welk woord van de week past **het best** in de wolk?

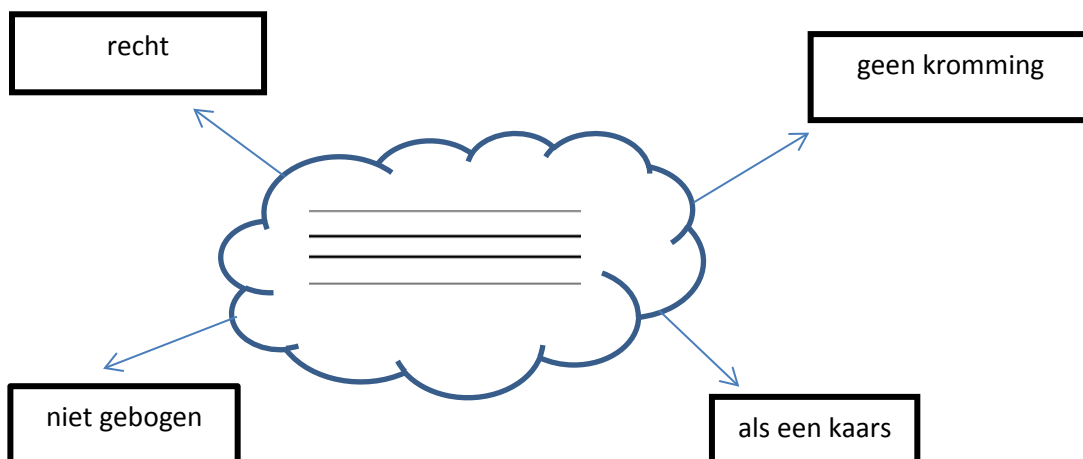
6. Welk woord van de week past **het best** in de wolk?

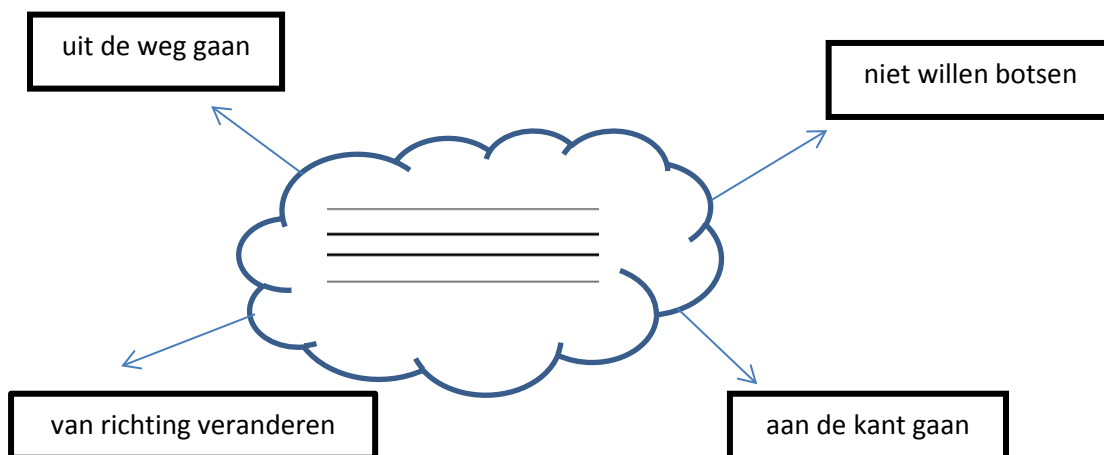
7. Welk woord van de week past **het best** in de wolk?

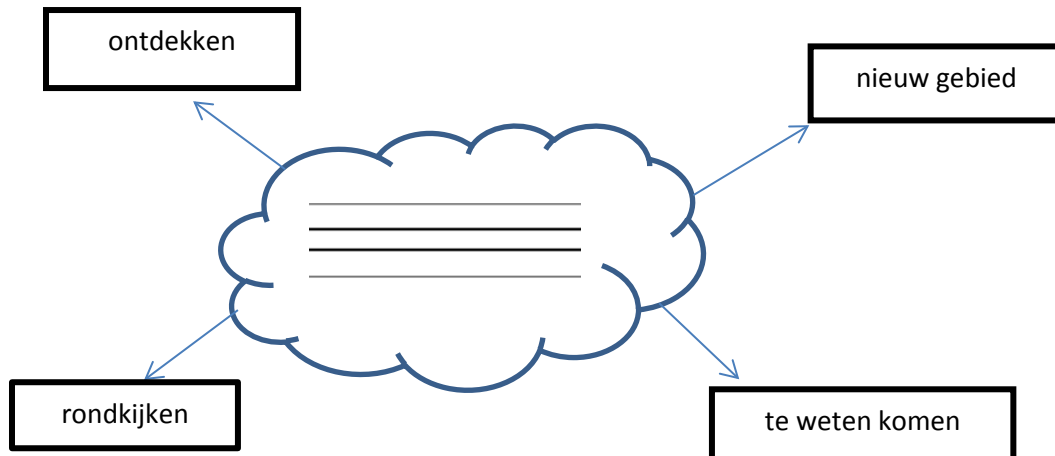
8. Welk woord van de week past **het best** in de wolk?

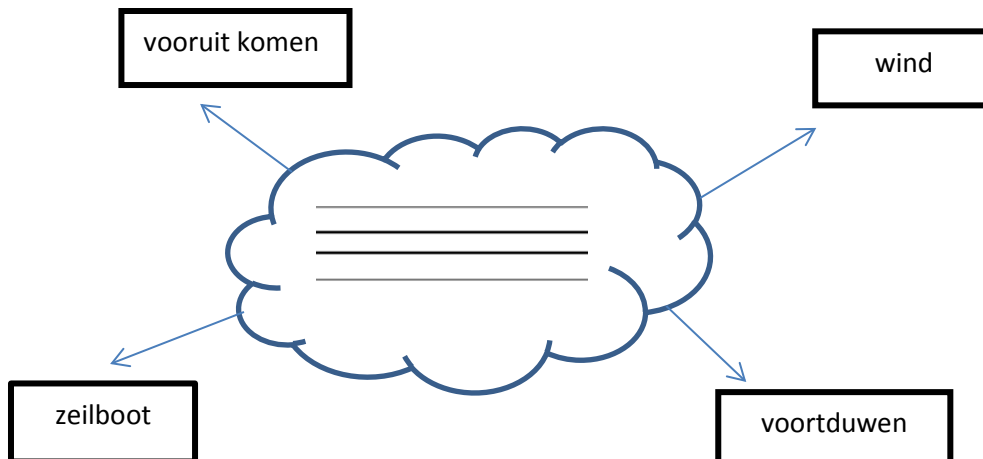
9. Welk woord van de week past **het best** in de wolk?

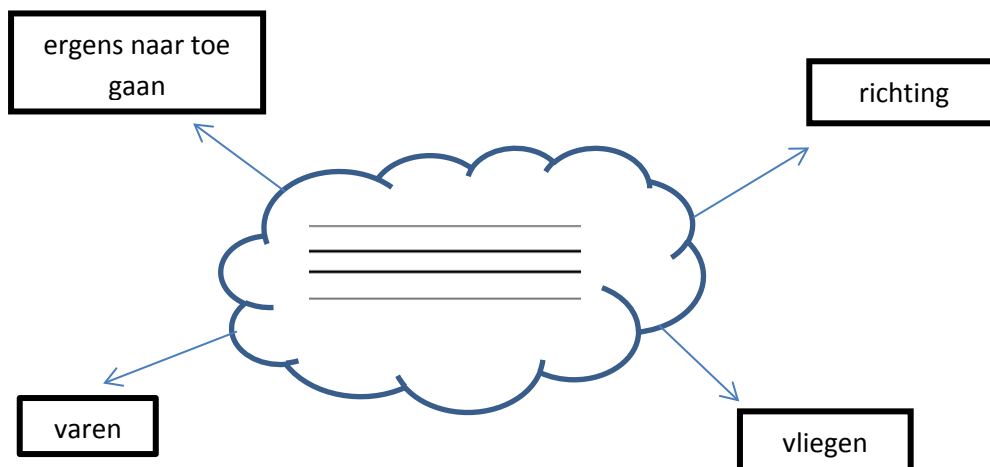
10. Welk woord van de week past **het best** in de wolk?

11. Welk woord van de week past **het best** in de wolk?

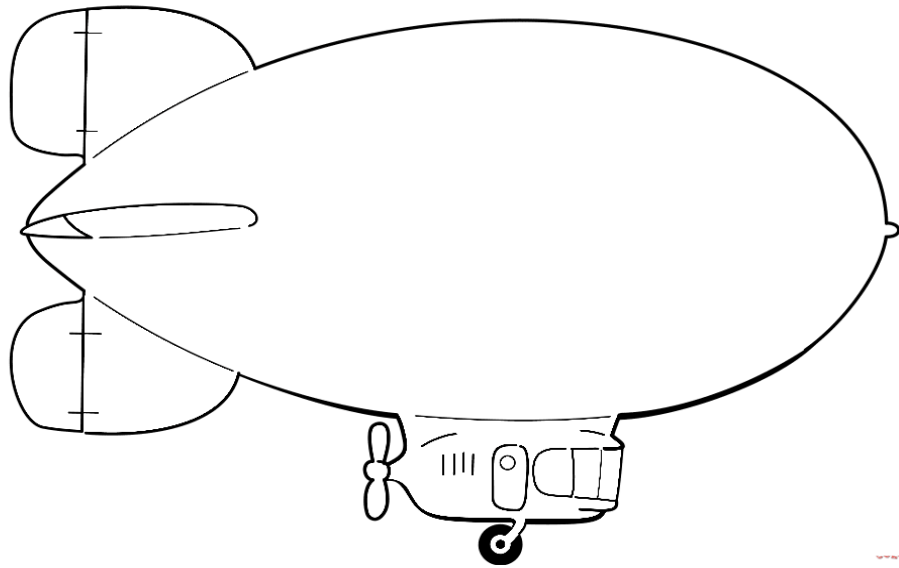

12. Welk woord van de week past **het best** in de wolk?

Naam:

KOPIERBLAD | LES 5

Titel: _____

Wij gaan op reis met de zeppelin

Een bijzonder vervoermiddel

This image shows a full page of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Groep:
Leerkracht:
Periode:

Boek:

Naam leerling

[illegible]

Disclaimer

De inhoud van deze leerkrachthandleiding is werk van Success for All - Nederland medewerkers van het GION, Rijksuniversiteit Groningen. De inhoud hiervan is vertrouwelijk en mag alleen gebruikt worden door scholen die toestemming hebben vanuit Success for All - Nederland om met het programma te werken.
